

Kwartalny dodatek Polonii Węgierskiej

GŁOS POLONII



Nr 145

15 CZERWCA 2021 r.

Wartość: 400 Ft



Pamięci ofiar Katynia 1940 i katastrofy smoleńskiej 2010



Budapeszt



Budapeszt



Budapeszt



Budapeszt



Keszthely



Budapeszt



Budapeszt



Győr

2012

2012

Ważne chwile z życia budapeszteńskich festiwali i konkursów chopinowskich

2014

2016

2017

Fot.: B.Pál

2020

2020

2020



Fot.: B.Pál

27 czerwca 2021 r. o godz. 11.00 w budapeszteńskim kościele polskim p.w. Najświętszej Marii Panny Wspomożycielki Wiernych (X dzielnica, ul. Óhegy 11) sprawowana będzie msza święta z okazji Dnia Węgierskiej Polonii i święta Jej patrona św. Władysława.

A Magyarországi Lengyelség Napja illetve védőszentje, Szt. László ünnepének alkalmából június 27-én a Budapesti Mindenkör Segítő Szűz Mária templomban (X. ker., Óhegy u. 11.) ünnepélyes szentmisét tartanak 11 órakor.



Drogi Czytelniku!

27 czerwca, tym razem w cieniu pandemicznej rzeczywistości, w budapeszteńskim kościele polskim odbędzie się doroczne święto węgierskiej Polonii. We wrześniu Budapeszt będzie miejscem 52. Kongresu Eucharystycznego. Ważne to wydarzenia, mające swoją przeszłość i niosące nadzieję na przyszłość.

Warto zastanowić się nad rolą i miejscem przeszłości w naszym życiu. Przeszłość stworzyła każdego, takim jakim jest, jak reaguje i myśli. Myślimy na ogół o tym co bieżące. Oczekujemy tego, co nastąpi. Niektóre rzeczy łatwo przewidzieć, innym towarzyszy doza niepewności, bo przecież wszyscy mamy tak różne doświadczenia z bliższej lub bardziej oddalanej przeszłości.

A więc powracające pytania: Jak potoczy się nasze życie? Co przyniesie nadchodzący czas? Odwieczny trudny wybór dobra, prawdy i sprawiedliwości niekiedy kłamliwie szukanej w gonitwie bez baczenia na otaczający nas świat i coraz bardziej powszechny brak pokory i szacunku wobec życia i innych ludzi. Może jednak warto się nad tym pochylić?

Bożena Bogdańska-Szadai

Kedves Olvasónk!

A magyarországi Lengyeliség idei ünnepe ezúttal a pandémiás valóság árnyékában zajlik június 27-én a budapesti lengyel templomban. Szeptemberben Budapest ad otthont az 52. Eucharisztikus Kongresszusnak. Fontos esemény ez, amelynek múltja és reményét hozó jövője egyaránt van.

Érdemes elgondolkodni, hogy a múlt milyen szerepet és helyet foglal el életünkben. A múlt teremtett mindenkit olyanná, amilyené lett, s ahogyan reagál, gondolkodik. Általában a jelenre összpontosítunk. Az eljövendőt várjuk. Bizonyos dolgok felől könnyen nyilatkozunk, más dolgokat egy adag kétely kíséri, mert hiszen mindnyájunknak annyira eltérő tapasztalata van a közelebbi vagy távolabbi múltból.

Adódik hát a visszatérő kérdés: hogyan alakul majd életünk? Mit hoz az eljövendő idő? A jó, az igazság minduntalan nehéz választása, és a világunkra fittyet hányó rohanásban olykor hazugul keresett igazságosság is, amit egyre inkább körbeleng az általános alázatlanság, az étellel és más emberekkel szembeni tiszteletlenség. Talán érdemes lenne ezt átgondolni...

Bożena Bogdańska-Szadai

- Budapeszt czeka na 52. Międzynarodowy Kongres Eucharystyczny 4 s.
- Egész Lengyelország csatlakozik a gyönyörű Duna melletti Kongresszuson imádkozók gyűléseihez (I.Molnár) 4-5 s.
- Węgierska pamięć o ofiarach Katynia 1940 i katastrofy smoleńskiej 2010 6 s.
- Csepel: Dzień Polsko-Węgierskiej Przyjaźni – wieńce przy tablicy upamiętniającej węgierską pomoc Polsce 7 s.
- Polacy laureatami wysokich węgierskich odznaczeń państwowych 7 s.
- Izabela Darska Havasiné laureatką nagrody PRO CULTURA MINORITATUM HUNGARIAE ... 8 s.
- W Budapeszcie wręczono wysokie polskie odznaczenia państwowe 8 s.
- Węgierski biskup György Snell, wierny Przyjaciel Polski i Polonii spoczął w podziemiach bazyliki św. Stefana w Budapeszcie..... 9 s.
- Emlékezés Snell György c. pudentianai püspökre (E. Sárközi) 10 s.
- PRAWDZIWY PRZYJACIEL (Piotr W. Motyka) 11 s.
- Polak z urodzenia, Węgier z wyboru 12 s.
- Życie i działalność Wojciecha Topolińskiego 12 s.
- Dwie kultury – dwa narody – jeden człowiek (ks. L.Kryża SChr.) 13 s.
- Węgierscy wierni otrzymali książeczkę o św. Janie Pawle II 13 s.
- Furaž Pegaza (ABRA) 14-15 s.
- HATÁRTALANUL (T.Trojan) 16-17 s.
- Nowa uczelnia łącząca naukowców Europy Środkowej 16 s.
- Atlas Wyszehradzki (A. Janiec-Nyitrai) 18 s.
- W labiryncie przemian, pośpiechu i strachu (M.Agoston)..... 19 s.
- Z życia stowarzyszenia 20-21 s.
- Kontakty..... 22 s.
- Informacje konsularne 22 s.
- Krotos w Indonezji 22 s.



„Egész Lengyelország csatlakozik a gyönyörű Duna melletti Kongresszuson imádkozók gyűléseihhez” (Lengyelek részvétele az 1938-as Eucharisztikus Kongresszuson)

W dniach od 5 do 12 września 2021 r. w Budapeszcie odbędzie się 52. Kongres Eucharystyczny. Do Budapesztu przybędą wierni z wielu krajów świata, a swój przyjazd na kongres zapowiedział także papież Franciszek.

Pierwotnie kongres zaplanowano na rok 2020, ale ze względu na światową pandemię Coronavirusa został odroczony.

Pierwszy Międzynarodowy Kongres Eucharystyczny odbył się w roku 1881 w Lille we Francji. W Polsce taki kongres miał miejsce w 1997 roku we Wrocławiu. Kongresy odbywają się zwyczajowo co cztery lata. Ostatni odbył się na Filipinach. Celem tego wydarzenia jest niesienie świadectwa o realnej obecności Jezusa w Najświętszym Sakramencie oraz promowanie lepszego zrozumienia liturgii i Eucharystii.

Budapeszt będzie po raz drugi gospodarzem Kongresu Eucharystycznego. Poprzednio zgromadzenie takie odbyło się tu w maju 1938 roku. Zachęcamy do przeczytania opracowania poświęconego temu właśnie kongresowi, a przygotowanego przez dr Imrego Molnára.

Redakcja GP

Debreceni Péter történész rendkívül érdekes adatokat gyűjtött össze az 1938-as budapesti Eucharisztikus kongresszuson résztvevő lengyel részvételeiről. Korabeli sajtó és levéltári forrásokra hivatkozó előadását a „Hidak Közép-Európa

kultúrájában és civilizációjában” címmel 2012. október 26–27-én Krakkóban, a PAU szervezésében megrendezett konferencián adta elő „Lengyelek részvétele a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszuson” címmel.

A rendkívül tanulságos előadási anyag olvasatakor kiderül, hogy egy-két részpublikációtól eltekintve a lengyelek a 83 évvel ezelőtti katolikus világeseményen való részvételével alig foglalkozik a történelmi szakirodalom. Pedig a lengyel sajtó már 1938 elejétől rendszeresen foglalkozott a budapesti eucharisztikus kongresszus előkészületeiről s az arra készülő népes lengyel zarándokcsoport összetételével. Az erre vonatkozó legtöbb írást a »Kurier Warszawski« a »Mały Dziennik« és a »Przewodnik Katolicki« oldalain találjuk de a Magyar Távirati Iroda (MTI) anyagait átvéve a PAT (Polska Agencja Telegraficzna) és a KAP (Lengyel Katolikus Sajtóügynökség) is rendszeresen tájékoztattott az eseményekről. Így a hírek folyamatosan eljutottak a lengyel érdeklődő közönséghez, hisz a katolikus »Mały Dziennik« 1938-ra mintegy 300 000 példányban jelent meg a lengyel alsóbb közép-

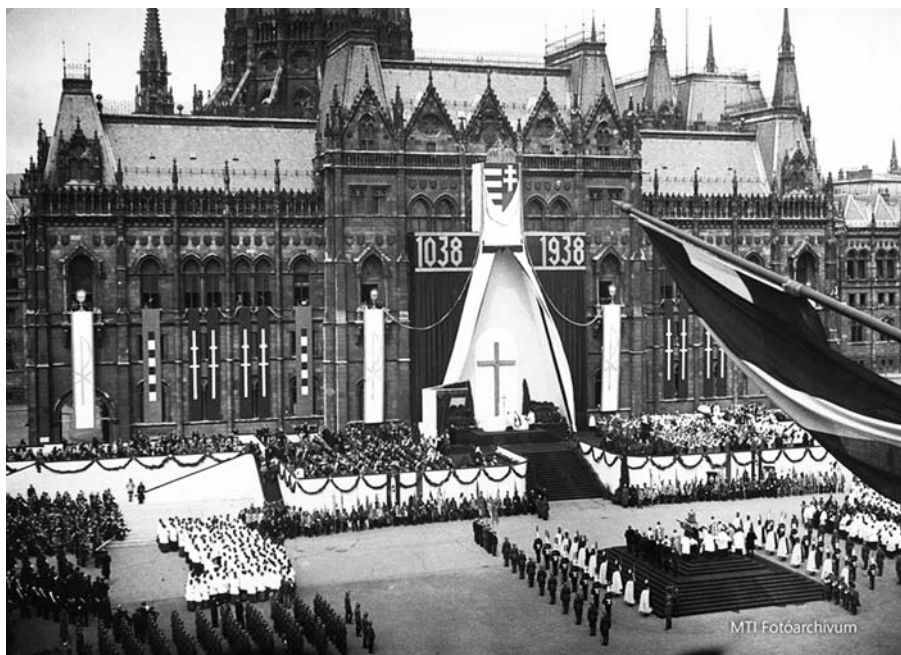
osztály részére. További publikációk találhatók a Katowicében nyomtatott, keresztény-demokrata irányú »Polonia« c. lapban, amely 20 és 25 ezer közötti példányban került utcára. Az »Ilustrowany Kurier Codzienny«-ben (röviden: I.K.C., vagy »Ikáca«), amely vasárnaponként 120 ezer példányban jelent meg s a társadalom minden rétegében voltak olvasói. Az említett lapokat több külföldi nagyvárosban is kapni lehetett. A lengyel lapok az 1938-as év elején sorra kerülő Horthy Miklós kormányzó hivatalos lengyelországi látogatása kapcsán is kitértek a katolikus világtalálkozó szervezésére, megemlítve, hogy Rómát Pacelli kardinális képviseli a legmagasabb szinteken a Kongresszuson.

Kevesen tudják, hogy az 1938-as eucharisztikus kongresszus megtartásáért a lengyel főváros, Varsó is versengett, ám a lengyelek végül Budapest javára visszaléptek, így 1936. november 17-én Párizsban egyhangúlag a magyar fővárosnak ítélték oda a rendezés jogát. A kongresszus így szerves részét képezhette az 1938-as Szent István Évnek, amelyet első szent királyunk halálának 900-ik jubileumán tartottak Magyarországon.

A szervezők 1937-ben megpróbálták felmérni a külföldi katolikusok várható érkezését is. Eszerint politikai okokból a szomszédos, kisantant országok katolikusainak utazása körül sok kérdőjel merült fel, míg Ausztriából és Németországból Hitler nem akarta elengedni a zarándokokat, mely többek között Svájcban váltott ki felháborodást, így ők sem akartak Budapestre utazni. Amíg a nyugat-európai országok megosztottak voltak a kérdést illetően, komoly csoportot vártak az Egyesült Államokból és Latin-Amerika államaiból (főképpen a magyar elszármazottak köréből), ám a többi tengerentúli országból, például a komoly távolság és utazási nehézségek miatt nem számítottak érkezőkre.

A Magyarországgal jó (politikai) viszonyt ápoló országokból, mint például Olaszország vagy éppen Lengyelország, komoly számú látogatót vártak. Az előzetes bejelentkezések szerint a legtöbb zarándok a szomszédos Csehszlovákiából érkezett volna 8404 fővel, de ezek túlnyomó többsége az ott élő magyarokból tevődött össze.

Olaszországból és Ausztriából 7000 körüli személy jelentkezett. A 4. legnépesebb



MTI Fotoarchívum

küldöttséget a szervezők Lengyelországból várták 6000 zárandokkal „Lengyelország primása, Hlond August, illetve Adam Sapieha érsek protektorátusa alatt”. A részvétel költsége 128 és 255 zloty között volt várható.

A kongresszusnak komoly missziós célja volt, hogy visszahódítsák az egyházba a közömbösek és ateistákat, de a célok között természetesen ott szerepelt a bolsevik és náci „űjpogányság” elleni tiltakozás is. A lengyel sajtó kihasználva a lehetőséget gyakran írt a hagyományos lengyel-magyar barátságról, megemlítvén, hogy „egész Lengyelország csatlakozik a gyönyörű Duna melletti Kongresszuson imádkozók gyűlésehez és könyörög a közös Eucharisztikus Istenhez az egész világ szeretetért és békéjéért”.

Ezek a célok az egyik fő motivációi voltak a nagyszámú lengyel részvételnek, melynek csoportjában a résztvevő lengyel papságot Hlond bíboros vezette. Soraikban több lengyel érsek és

Nyugati pályaudvaron többek között Serédi Jusztián magyar primás, Bartmann primási titkár, Huszár Károly korábbi miniszterelnök és Leon Orlowski, Lengyelország magyarországi követe fogadta. A lengyel primáson kívül még tizennégy kardinális érkezett Magyarországra. A legfőbb vendég természetesen a Szentaty, XI. Pius képviselője, Eugenio Pacelli kardinális, Szentszéki államtitkár volt.

A május 25-én kezdődő budapesti kongresszus alkalmából a Lengyel Rádió (Radio Polskie) három helyszíni közvetítést sugárzott.

A kongresszus tényleges megnyitása 16 óra 30-kor zajlott le a Hősök terén. Ezt követően Horthy kormányzó és felesége több fontos egyházi méltóság részvételével, tartott fogadást a Várban, ahol Hlond lengyel primás kitüntető helyen, a kormányzó felesége mellett foglalt helyet. Délután Kakowski kardinális vett részt a Duna partján rendezett ünnepélyes felvonuláson. Aznap

még egy lengyel híveknek celebrált külön szentmisére is sor került a magyar fővárosban Radoński és Okoniewski püspökök szentbeszédeivel.

August Hlond bíboros május 26-án, áldozócsüdtörtökön reggel külön ünnepi misét celebrált a kőbányai lengyel templomban, majd utána felavatta az első világháborús lengyel legionisták emléktábláját. Szentbeszéde teljes szövegét a Nemzeti Újság publikálta.

A lapok külön közölték Hlond primásnak a kongresszus nemzetközi gyűlésén (Pacelli bíboros és Imrédi Béla miniszterelnök jelenlétében) elmondott nyitó beszédének teljes szövegét, melyben a lengyel egyházfő a „lengyel katolikusok nevében” nyilváníttotta ki jókívánságait és üdvözlét a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusnak, melyben „a lengyel nemzet lelkesedéssel vesz részt”. A több ezer hívő előtt elhangzott beszédet a hallgatóság szokatlan szívéllyességgel és lelkesedéssel fogadta. „Az éljenzéseknek és a tapsnak nem volt vége.” - írják a lengyel tudósítások.

A harmadik nap tartották meg „a lengyel szekció ülését, ahol Gawlina, Baliński és Jundziłł püspökök tartottak referátumot”, s ahol mindkét lengyel kardinális jelen volt”.

A következő napon a Lengyel Köztársaság nagykövete, Orlowski adott ünnepélyes reggeli fogadást Serédi hercegprimás és több,

számos püspök jelezte részvételét, tehát – ahogy a »Polonia« megerősítette a hírt – „Lengyelország püspöki kara kiemelkedő létszámban vesz részt az Eucharisztikus Kongresszuson.

Május 17-én a Nemzeti Újság külön cikket közölt a lengyelekről, jelezve, hogy azok két nagy csoportban érkeznek Budapestre: külön jönnek a lengyel katolikusok, és egy görög katolikus gyülekezet is érkezik Lembergől. A lengyel résztvevők számára Korompay Emánuel (a későbbi katyni áldozat - MI) szerkesztésében »Polak na Węgrzech« („Lengyel Magyarországon”) címmel társalgási szótárt adtak ki.

August Hlond primás május 23-án érkezett a magyar fővárosba öt lengyel püspök és mintegy ezer lengyelországi zárandok társaságában. A

az eucharisztikus kongresszus alkalmából Magyarországra érkező lengyel vendég tiszteletére. A fogadáson jelen volt Hlond primás, Kakowski kardinális, Sapieha és Jalbrzymski érsekek, a lengyel Katolikus Akció elnöke, Dziembowski, valamint magyar vezető politikusok, mint Teleki Pál és Apor báró.

Hlond bíboros a kongresszus alkalmából több Budapesten kívüli programon is részt vett, mint például a dorogi bányászok és földművesek eucharisztikus ünnepségén több más egyházi és világi méltóság társaságában.

A Május 31-i zárómise után a lengyelek visszaindultak Katowicéba. A katolikus világtalálkozót értékelő lengyel lapok leírták, hogy a lengyeleken kívül még mintegy harminc nemzet

„sietett Budapestre, hogy tiszteletükkel adózzanak az Eucharisztikus Krisztusnak. [...] Csak a hitleri és sztálini uralom alatt élő katolikus hívek hiányoztak.

Ez élesen illusztrálja a vörösök és a brutális diktatúrák viszonyát Jézushoz, a katolikus egyházhoz és általánosságban a kereszténységhez.”

A magyar társadalom és a magyar sajtó is nagyra értékelte a lengyel kongresszusi delegáció aktív és példaadó részvételét. A Nemzeti Újság tájékoztatója szerint pedig Hlond primás a következő napokban sem szakadt el Magyarországtól, hiszen június elején Szombathelyen szentelte fel Szent Quirin templomát, majd innen Pécsre utazott, ahol a helyi pálos rend templomában szentelt fel egy oltárt.

Debreceni Péter összefoglalója kiemeli, hogy a budapesti katolikus találkozóhoz mind külpolitikai, mind belpolitikai szempontból nagy jelentősége volt a közelgő náci és a bolsevik veszély miatt kifejezetten rossz politikai helyzetű közép-európai térségben. Ezért is jelentett komoly sikert, hogy Budapest ebben az esztendőben ilyen méretű eseményt rendezhetett, és a katolikus világ figyelmébe a magyar fővárosra irányult. Eugenio Pacelli (a későbbi XII. Pius Pápa) mellett 14 további bíboros, 48 érsek és 197 püspök vett részt a magyarországi ünnepségeken. A világegyház, a Szentszék kitüntető figyelmébe annak a keresztény és nemzeti Magyarországnak szólt, amely 1938-ban a forrongó Európában, ismét a két pogány közt, de most a bolsevizmus és a náciizmus ellenében bizonyult a katolikus egyház számára is a hit bástyájának, az európai keresztény kultúra egyik végvárának. Hozzávetőlegesen 60 000 külföldi katolikus érkezett az országba, és ezek közül az egyik legnagyobb zárandokcsoport a lengyeleké volt, melynek létszámát 2000 és 4000 köztire becsülik a források. A korabeli lengyel lapok kifejezetten nagy terjedelemben foglalkoztak a kongresszus eseményeivel, több képet közölve a misékről vagy magáról a fővárosról, melynek szépsége többször is publicitást kapott.

A magyar és a lengyel sajtó is többször utalt a két ország hagyományos barátságára, kifejezve, hogy a lengyel zárandokok nagyszámú részvétele is az ezeréves barátság szimbólumának a jele.

A lengyel lapokban külön hangsúlyt kapott az a magyar hívők részéről lengyelek felé áradó baráti-testvéri szeretet, amely Budapest utcáin volt érezhető. Más nemzet katolikusaival elvértve foglalkoztak a lengyel lapok. A magyar és külföldi lapok pedig többször idézték Hlond primás beszédét, melyből kiemelték, hogy a lengyel bíboros szerint „Magyarország Európa közepén továbbra is bástyaként áll őrt a kommunista és keresztényellenes tanok veszélyével szemben.”

Zárszóként elmondhatjuk, hogy a kongresszus komoly tekintélynövelést jelentett Magyarországnak, és ebben a komoly létszámmal és a legfelsőbb egyházi vezetéssel Budapestre zárandokló lengyel katolikusoknak jelentős szerepe volt.

Összeállított Molnár Imre



230. rocznica Konstytucji 3 Maja i Dzień Polonii i Polaków za Granicą

W niedzielę 2 maja w kościele Macieja – katedrze Najświętszej Marii Panny na Wzgórzu Zamkowym w Budapeszcie, odbyła się uroczysta msza święta (w języku polskim) w intencji Ojczyzny z okazji 230. rocznicy Konstytucji 3 Maja oraz obchodzonego tego dnia Światowego Dnia Polonii i Polaków za Granicą. W imieniu inicjatorów: Ambasady RP na Węgrzech, Polskiej Parafii Personalnej na Węgrzech oraz budapeszteńskiego Instytutu Polskiego gości przywitała jego dyrektor Joanna Urbańska. Ambasador RP na Węgrzech prof. Jerzy Snopek przypomniał istotę oraz podłoże historyczne powstania Konstytucji 3 Maja. Mszy świętej przewodniczył proboszcz Polskiej Parafii Personalnej ks. Krzysztof Grzelak SChr., który w homilii m.in. podkreślił: „W trosce o wspólne dobro zanosimy modlitwę na ręce Najświętszej Maryi o naszą Ojczyznę, o Polaków na całym świecie. Ojczyzna to nasz obowiązek, ale też piękno, które jest w nas (...). Nie zapominajmy, że w czasach toczącej się walki o dusze i serca musimy służyć całym wspólnotom i zadawać sobie pytanie co się stanie, gdy nie będzie Boga w naszym życiu”. Oprawę muzyczną mszy zapewniła wybitna polska organistka Lidia Książkiewicz, która wykonała m.in. utwory Fryderyka Chopina, Michała Kleofasa Ogińskiego oraz Adama z Wągrowca. Polskiej artystce asystowała żyjąca na Węgrzech Polka Edyta Deák.

Tego samego dnia w budapeszteńskim kościele polskim sprawowana była msza święta w intencji Polski, Polonii i Polaków rozsianych po całym świecie.

oprac. red. fot. GP



Węgierska pamięć o ofiarach Katynia 1940 i katastrofy smoleńskiej 2010



13 kwietnia obchodzimy Dzień Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej. Ludobójstwo, dokonane przez funkcjonariuszy NKWD przed 81 laty na blisko 22 tys. obywatelach II Rzeczypospolitej, do dziś pozostaje niezabliźnioną raną. Wśród nich było 14,5 tys. jeńców wojennych – oficerów i policjantów – z obozów w Kozielsku, Starobielsku i Ostaszkowie oraz 7,3 tys. więźniów aresztowanych na terenach okupowanych przez ZSRS. Upamiętniając Dzień Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej Ambasador RP na Węgrzech prof. Jerzy Snopek złożył biało-czerwony wieniec przy Pomniku Męczenników Katynia. W imieniu Sił Zbrojnych RP wieniec złożył płk Tomasz Trzcinski, attaché obrony, wojskowy i lotniczy przy Ambasadzie RP w Budapeszcie. Obecny był burmistrz Óbudy dr László Kiss. Kwiaty od społeczności polonijnej złożyła przewodnicząca Samorządu Narodowości Polskiej III dzielnicy

Korinna Wesolowski. Słowa modlitwy w intencji pomordowanych odmówił proboszcz Polskiej Parafii Personalnej na Węgrzech ks. Krzysztof Grzelak SChr. Ambasador złożył również kwiaty na tablicach wspominających dwóch Węgrów – polskich oficerów zamordowanych w Katyniu: Aladára Emanuela Korompaya i Oszkára Rudolfa Kühnela.

Tego samego dnia w asyście wojskowej wieniec w imieniu władz Węgier przy pomniku katyńskim złożyli sekretarz stanu do spraw parlamentarnych i wiceminister obrony narodowej Szilárd Németh oraz wicemarszałek Zgromadzenia Narodowego János Latarcai.

12 kwietnia na Óbudzie w imieniu Polonii delegacje SNP XI i XXI dzielnicy Budapesztu razem z byłym burmistrzem tej dzielnicy Balázsem Búsem złożyły symboliczne wiązanki kwiatów przy tablicy upamiętniającej wybitnego przyjaciela Węgier, tragicznie zmarłego w katastrofie lotniczej polskiego samolotu rządowego byłego sekretarza ROPWiM śp. Andrzeja Przewoźnika oraz przy pomniku katyńskim.

10 kwietnia 2010 r. w katastrofie samolotu Tu-154, wiozącego delegację na uroczystości 70. rocznicy zbrodni katyńskiej, zginęło 96 osób, w tym prezydent Lech Kaczyński i jego żona Maria, najwyżsi dowódcy wojska i ostatni prezydent RP na uchodźstwie Ryszard Kaczorowski.

10 kwietnia 2021 r. w XI dzielnicy Budapesztu – Újbudzie, w parku przy pl. Szombathely przy posadzonym 17 kwietnia 2010 roku drzewie i tablicy pamięci prezydenta Lecha Kaczyńskiego, w imieniu Polonii symboliczny wieniec złożyli: przewodniczący i wiceprzewodniczący Samorządu Polskiego XI dzielnicy Karoly Barsi i Jakub Nagy, przewodnicząca Samorządu Polskiego na Csepelu Halina Csúcs Lászlóné, a także inicjator i pomysłodawca posadzenia tego drzewa, ówczesny parlamentarzysta z Újbudy, obecnie szef frakcji KDNP w Węgierskim Zgromadzeniu Narodowym dr István Simicskó oraz radny samorządu XI dzielnicy László Szabó.

W XXII dzielnicy Budapesztu – Budafok, gdzie trzy lata temu odsłonięto pomnik upamiętniający ofiary katastrofy smoleńskiej, delegacje władz Węgier, Ambasady RP i Polonii złożyły symboliczne wieńce i zapaliły znicze. Wiazanki kwiatów spoczęły też przy tablicy pamięci Lecha Kaczyńskiego w Győr oraz przy kopijniku katyńskim w Tatabánya. Podobne spotkania odbyły się w Keszthely i Székesfehérvár, a proboszcz Polskiej Parafii Personalnej na Węgrzech złożył kwiaty i odmówił modlitwę przy tablicy poświęconej ofiarom Katynia znajdującej się na frontonie kościoła polskiego w Budapeszcie. Towarzyszyły mu panie Joanna Urbańska, dyrektor Instytutu Polskiego i Monika Molnár prezes Stowarzyszenia Katolików Polskich p.w. św. Wojciecha.

Wszystko to ze względu na pandemię odbywało się w wąskich gronach i przy zachowaniu ścisłego reżimu sanitarnego.

oprac. red.
fot. K.B.

Csepel: Dzień Polsko-Węgierskiej Przyjaźni – wieńce przy tablicy upamiętniającej węgierską pomoc Polsce

Dzień Przyjaźni Polsko-Węgierskiej to jedyne w swoim rodzaju święto zostało zapoczątkowane uroczystością, która odbyła się 24 marca 2006 roku. W tym dniu nastąpiło odsłonięcie pomnika Przyjaźni Polsko-Węgierskiej w Győr, jak również spotkanie przedstawicieli polskich i węgierskich miast partnerskich. Został wówczas podpisany dokument zwany „Deklaracją z Győr”, a w marcu 2007 roku parlamenty Polski i Węgier ustanowiły dzień 23 marca Dniem Przyjaźni Węgiersko-Polskiej, zaś jego centralne obchody na przemian w jednym roku odbywają się w Polsce, a w kolejnym na Węgrzech. W 2007 roku Przemysław podjął się zorganizowania pierwszych obchodów, w 2008 roku świętowano w Debreczynie, w 2009 w Krośnie. Gospodarzem uroczystości w 2010 roku była III dzielnica Budapesztu Óbuda, w 2011 Poznań, a w 2012 r. woj. csongradzkie – przede wszystkim Segedyn i Ópusztaszer. W następnych latach gospodarzami głównych obchodów były kolejno: Tarnów, Eger, Katowice, Budapeszt, Piotrków Trybunalski, Veszprém i Kielce, a w ubiegłym roku zadania tego podjęły się władze Csepela (XXI dzielnica Budapesztu).

! to nie był przypadek, ponieważ obchodziliśmy 100-lecie Cudu nad Wisłą, a stwierdzenie, że Bitwa Warszawska 1920 roku to były ręce Polaków, ale amunicja węgierska, ma swoje podstawy. Węgry w 1920 r., po decyzji triańskiej, były w bardzo trudnej sytuacji – nie mogły wysłać żołnierzy, choć chciały – ale z fabryki w Csepelu wysyłano amunicję polskim braciom. W 2020 roku w Dniu Przyjaźni Polsko-Węgierskiej to właśnie tam mieli się spotkać prezydenci Polski i Węgier, niestety życie napisało inny scenariusz

– pandemia opanowała świat i również tegoroczne obchody nie odbyły się, zostały odroczone. Mijamy nadzieję, że jesienią czeplowscy samorządowcy symboliczną flagę gospodarza Dnia Polsko-Węgierskiej Przyjaźni prześlą władzom któregoś z polskich miast, przyszłorocznego organizatora głównych obchodów tego święta. Być może będzie to Bochnia, która w ubiegłym roku aplikowała do tej roli.



23 marca 2021 roku w Dniu Przyjaźni Polsko-Węgierskiej burmistrz Csepela Lénárd Borbély oraz przewodnicząca tamtejszego Samorządu Polskiego Halina Csúcs Lászlóné w okrojonej, skromniejszej formie, dostosowanej do warunków covidowej rzeczywistości, złożyli wieńce przy tablicy upamiętniającej węgierską pomoc Polsce w 1920 roku.

Burmistrz dzielnicy złożył gratulacje Halinie Csúcs Lászlóné z okazji przyznania jej przez prezydenta Węgier Krzyża Oficerskiego Orderu Węgier za wieloletnie budowanie kontaktów polsko-węgierskich.

Inf.wł. fot. KB

Polacy laureatami wysokich węgierskich odznaczeń państwowych

Z okazji święta narodowego Węgier, 15 marca w dniu 173. rocznicy Powstania Węgierskiego 1848 r., prezydent Węgier János Áder odznaczył siedmiu Polaków i Redakcję „Gazety Polskiej” wysokimi węgierskimi odznaczeniami państwowymi za budowanie i piastowanie polsko-węgierskich kontaktów w różnych dziedzinach życia. Krzyż Oficerski Orderu Węgier przyznano Halinie Csúcs László György – pierwszej rzecznik narodowości polskiej w Zgromadzeniu Narodowym Węgier, byłej przewodniczącej Ogólnokrajowego Samorządu Polskiego i byłej prezes PSK im. J.Bema na Węgrzech, a obecnie przewodniczącej SP na Csepelu. Krzyże kawalerskie przyznano: Ryszardowi Kapuścińskiemu – szefowi Klubów „Gazety Polskiej”, Tomaszowi Józefowi Sakiewiczowi –

redaktorowi naczelnemu „Gazety Polskiej” oraz Redakcji „Gazety Polskiej”. Krzyże Zasługi przyznano: Robertowi Witoldowi Makłowiczowi – polskiemu dziennikarzowi i krytykowi kulinarnemu, Alicji Nagy – byłej prezes PSK im. J.Bema, byłej nauczycielce szkółek polonijnych i dziennikarce polonijnej, radnej samorządów polskich; Mieczysławowi Urbańczyk – nauczycielce z Konstancji Łódzkiej oraz Krzysztofowi Łęckiemu – drużynowemu XIII Drużyny Harcerzy im. gen. J.Bema w Łodzi. Odznaczenia ze względu na panujące obostrzenia sanitarno-epidemiologiczne zostaną wręczone w późniejszym terminie, a lista laureatów ogłoszona została w 42 numerze „Magyar Közlöny” z 15 marca 2021 roku.



inf. wł. fot. hu.wikipedia.org



Polka Izabela Darska Havasiné laureatką nagrody PRO CULTURA MINORITATUM HUNGARIAE



Tegoroczną laureatką nagrody PRO CULTURA MINORITATUM HUNGARIAE jest mieszkająca od 1974 roku w Budapeszcie nasza rodaczka Izabela Darska Havasiné – pianistka, pedagog muzyki i uznana propagatorka polskiej kultury muzycznej. Izabela Darska od 2002 r. prowadzi fundację noszącą imię Györgya Ferenczyego, jej ostatniego profesora gry na fortepianie, Węgry, który był w swoim czasie uznawany za najlepszego wykonawcę utworów Chopina. Fundacja im. Györgya Ferenczyego od 2004 roku organizuje na Węgrzech dwa rodzaje konkursów chopinowskich. Jeden startował od razu jako międzynarodowy i odbywa się co dwa lata. W zeszłym roku po raz pierwszy nie został zorganizowany z powodu pandemii. To konkurs dla uczniów i studentów do 35. roku życia. Drugi konkurs rozpoczął swoje życie jako ogólnokrajowy, ale z czasem się rozszerzył, najpierw na teren tzw. Wielkich Węgier, a potem na dalsze kraje. Stratują w nim uczniowie szkół podstawowych i średnich.

Nagroda PRO CULTURA MINORITATUM HUNGARIAE przyznawana jest osobom wywodzącym się z kręgów narodowościowych, które wnoszą duży wkład w kulturę Węgier. Ustanowiona została w 2005 roku przez Instytut Kultury Węgierskiej, a obecnie przyznawana jest przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów.

Podczas gali, która odbywała się 17 maja w Centrum Kultury Bułgarów w Budapeszcie, nagrody 13 tegorocznym laureatom wywodzącym się z 12 osiadłych na Węgrzech narodowości wręczyli: wicepremier Węgier Zsolt Semjén i sekretarz stanu do spraw Kościołów i kontaktów z mniejszościami narodowymi w kancelarii premiera Miklós Soltész. Polska laureatka Izabela Darska w dniu gali przebywała za granicą, dlatego nagrodę odbierze w późniejszym terminie, która jest nadzwyczajnym prezentem w rocznicę jej brylantowych urodzin.

Serdecznie gratulujemy i życzymy kolejnych sukcesów!

inf. wł, fot. B. Pál

W Budapeszcie wręczono wysokie polskie odznaczenia państwowe

25 maja Krzyżem Komandorskim Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej w uznaniu za umacnianie polsko-węgierskiej współpracy i przyjaznych stosunków odznaczony został wicepremier Węgier pan Zsolt Semjén. Uroczystość odbyła się w Ambasadzie Polskiej w Budapeszcie. W imieniu prezydenta RP Andrzeja Dudy order panu premierowi wręczył ambasador Polski na Węgrzech prof. Jerzy Snopek. Zsolt Semjén dziękując za odznaczenie podkreślił swoje polskie korzenie – prapradziadkowie jego pochodzili z Polski południowej, stąd jego szczególny sentyment do naszego kraju, który kształtowała lektura książek Henryka Sienkiewicza, postać św. Jana Pawła II i wpływ związku „Solidarność”, który niósł nadzieję przemian nie tylko w Polsce ale również na Węgrzech. Dodał, że odznaczenie jest dla niego bardzo ważnym wyróżnieniem, przede wszystkim motorem do dalszych polsko-węgierskich działań. Uroczystość odbyła się w zamkniętym



gronie. Polonię reprezentowała rzeczniczka narodowości polskiej w Zgromadzeniu Narodowym Węgier Ewa Rónay, prezes Stowarzyszenia Katolików Polskich na Węgrzech p.w. św. Wojciecha Monika Molnár oraz przedstawicielki prasy polonijnej. 27 maja również w Ambasadzie Polskiej z rąk pana ambasadora wysokie polskie odznaczenia państwowe w postaci Krzyży Kawalerskich Orderu Zasługi RP odebrali: Hanna Kövesdi przewodnicząca Samorządu Polskiego w Veszprém, Sándor Dürr – były węgierski dyplomata i oddany Polonofil, poeta Gábor Zsille, burmistrz Lengyelőti pan Lajos Zsombok. Tego samego dnia w Kecskemét ambasador PR prof. Jerzy Snopek podobne odznaczenie wręczył założycielowi i dyrektorowi Centrum Przyjaźni Karola Wojtyły panu Józsefowi P. Farkasowi. Gratulujemy!

Inf. wł, fot. B. Pál

Węgierski biskup György Snell, wierny Przyjaciel Polski i Polonii spoczął w podziemiach bazyliki św. Stefana w Budapeszcie

9 marca 2021 r. w Budapeszcie, ze względu na obowiązujące na Węgrzech obostrzenia sanitarno-epidemiologiczne związane z panującą pandemią, w bardzo ścisłym gronie, odbyło się ostatnie ziemskie pożegnanie ks. bp György Snella, sufragana archidiecezji ostrzyhomsko-budapeszteńskiej, proboszcza bazyliki św. Stefana. Celebryzę przewodniczył prymas Węgier ks. kard. Péter Erdő.

Ksiądz Biskup György Snell był wyjątkową postacią, Wielkim Przyjacielem Polski i Polaków, niezwykle oddanym sprawie przyjaźni naszych narodów. Człowiek, na którego zawsze mogliśmy liczyć, nieważne czy chodziło nam o wielkie sprawy i przedsięwzięcia, czy też o te codzienne drobne kwestie, wspierające nasze pomysły i projekty. Jak wielokrotnie podkreślał: „gdyby kiedyś przyszło mi zmienić Ojczyznę, to mogłaby być to tylko Polska”. Od lat młodzieńcych regularnie odwiedzał Polskę, z którą łączyła Go prawdziwa, emocjonalna więź. Więź, którą traktował jako swój obowiązek

kopii obrazu Czarnej Madonny i utworzenie w budapeszteńskiej bazylice św. Stefana Kaplicy Matki Jasnogórskiej, której ikona, dzięki współpracy Księdza Biskupa z ówczesną rzeczniką narodowości polskiej w Zgromadzeniu Narodowym Węgier Haliną Csúcs Lászlóné, w roku 2017 doczekała się koronacji. Z klasztorem jasnogórskim łączyła ks. bp. György Snella więź tak szczególna, jak szczególna więź łączyła Go ze św. Janem Pawłem II. To dzięki wytrwałości i staraniom Księdza Biskupa do budapeszteńskiej bazyliki św. Stefana trafiły dwie relikwie św. Jana Pawła II, stanął pomnik polskiego papieża, powstała kaplica.

26 kwietnia w bazylice św. Stefana w Budapeszcie (dzięki częściowemu odmrożeniu przepisów sanitarnych) w



Katarzyna Ratajczak-Sowa, kierownik Wydziału Polityczno-Ekonomicznego Ambasady RP na Węgrzech, prezes Stowarzyszenia Katolików Polskich na Węgrzech p.w. św. Wojciecha Monika Molnár, rzecznik polskiej narodowości pierwszej kadencji w Zgromadzeniu Narodowym Węgier Halina Csúcs Lászlóné, delegacje polskich i węgierskich wiernych.

Spółeczność polska na Węgrzech zawsze mogła liczyć na przychyłość Księdza Biskupa. Wspaniałe koncerty muzyki polskiej w bazylice, msze za ofiary katastrofy smoleńskiej, msze dla uświetnienia naszych świąt, spotkania, Jego osobisty udział w życiu węgierskiej Polonii, udział w życiu polskiego kościoła na Kőbányi, polskie flagi na bazylice w 100-lecie niepodległości Polski, zawsze życzliwe Polsce i Polakom wypowiedzi o naszym kraju i historii to tylko niektóre przejawy ogromnej empatii, jakiej Polacy na Węgrzech doświadczali od Księdza Biskupa. Prezydent RP w 2019 r. odznaczył ks. Snella Krzyżem Oficerskim Orderu Zasługi RP, Polonia w podziękowaniu za duchową opiekę uhonorowała Go nagrodami: św. Władysława (2015 r.) i Medalem ks. W. Danki (2020 r.).

Ks. bp György Snell przeżył 72 lata. 9 marca 2021 r. na zawsze spoczął w podziemiach bazyliki św. Stefana, miejscu które bardzo kochał i gdzie przez ostatnie lata był gospodarzem. Myślę, że pamięć o Nim na zawsze pozostanie w sercach wielu z nas.

„Wieczny odpoczywanie racz Mu dać Panie...”

inf. GP-BBSz.

fot. www.bazylika.hu, B.Pál



niesienia pomocy i wspierania wszelkich inicjatyw, które umacniały przyjaźń Polaków i Węgrów. Zwykł podkreślać, w Polsce, a szczególnie w Częstochowie, „napętnia swoje duchowe akumulatory”. Zafascynowany Polską wszechstronnie wspierał promocję polskiej kultury i tradycji. Był jednym z inicjatorów pomysłu, by duchowym wymiarem przekazywania przez Węgry Polsce przewodnictwa w RUE w 2011 r. było też przekazanie z Częstochowy

obecności wiernych mogła być sprawowana msza święta żałobna za zmarłego przed dwoma miesiącami ks. bp György Snella. Mszy przewodniczył archiprezbiter peszteński ks. Zoltán Horváth, a obok duchownych węgierskich mszę koncelebrował ks. Krzysztof Grzelak SChr, proboszcz Polskiej Parafii Personalnej na Węgrzech. W mszy uczestniczyli członkowie rodziny śp. bp György Snella, przyjaciele. Obecna była pani wiceambasador

Emlékezés Snell György c. prudentianai püspökre, az Esztergom-budapesti Főegyházmegye segédpüspökére, a Szent István Bazilika plébánosára, a Szent Jób órára

Az emlékező: Juhász Adorján, püspök úr volt titkára



Snell György püspök úr február 26-án költözött az örökkévalóságba. Lelki üdvéért március 9-én mutat-
tak be szentmisét a Szent István Bazilikában, majd
földi maradványait a Bazilika altemplomában
helyezték örök nyugalomba – a koronavírus járvány
miatt zárt körben. Püspök atyát a Magyarországon
élő lengyelek is nagyon tisztelték és szerették, sokat
tett értük. Közvetlen munkatársa válaszaiból
kiegészülhet a kép indítékairól.

- Ön, Adorján, már évek óta titkára volt püspök úrnak,
mikor kezdődött a munkakapcsolatuk?

- Amikor püspök atya 2008-ban ide került a
Bazilikába, én már több mint 5 éve itt szolgáltam a
Bazilikában. De korábbi szálak is összekapcsoltak
vele. Amikor még Rákosszabán laktam pár hónapot,
sokszor elmentem az atya által építtetett madárdom-
bi templomba. Nem gondoltam volna, hogy az atya,
aki ott, az oltárnál éppen a misét bemutatja, később a
főnököm lesz. És még egy kapcsolat: édesanyám egyik
osztálytársa a Központi Szemináriumban püspök atya
osztálytársa is volt. Kicsi a világ! Tehát nem voltunk
teljesen ismeretlenek egymás számára. Kezdetben a
plébános közvetlen munkatársaként dolgoztam mel-
lette. Miután pedig püspökké szentelték, püspök úr
titkáráként abban segítettem a munkáját, amiben csak
tudtam.

- Köztudott, hogy Snell György püspök úr milyen magas
szinten ápolta a magyar-lengyel kapcsolatokat, amiért
2019-ben magas rangú lengyel állami kitüntetésben is
részesült. Egy korábbi interjúban pedig elmondta, hogy
már a 70-es évek óta folyamatosan elzárándokolt
Częstochowába a Szűzanyához, „édesanyjához”. Mint
közvetlen munkatársa, miként érzékelte püspök atya
lengyelek iránti szimpátiáját?

- Püspök atya nagyon szerette a lengyeleket és
Lengyelországot. Amióta együtt dolgoztunk, volt
időm ezt személyesen is meg tapasztalni. Évente több-
ször járt Lengyelországba, ha tudott, akár háromszor-
négyyszer is, és ezekre az utakra legtöbbször én is
elkísértem. Útközben gyakran elmondta, ha neki vala-
hol máshol kellene élnie, akkor az csak Lengyelország
lehetne. Nagyon vonzódott a lengyelekhez,
valószínűleg a vallásosságuk és Szűzanya iránti
mélyes ragaszkodásuk miatt. Ő is mélyen
Szűzanya tisztelő ember volt. Még jobban édesanyja
halála után, amikor úgy fogalmazott, hogy most már

mindkét édesanyja „odaát” van -
mindkettőjüket egyformán szerette.

- Csak Częstochowába utaztak, vagy voltak
más úticéljaik is?

- Legtöbbször oda utaztunk, és püspök
úr számára egy-egy ilyen út szinte felért
egy lelki gyakorlattal. Ott el tudta mon-
dani minden örömét, bánatát, mindent
meg tudott beszélni a Szűzanyával, és
mindig teljesen kicserélődve jött onnan
haza. Ezeknek az utaknak meghatározott
menetrendje volt, azonban mindig valam-

ilyen újdonság is szerepelt benne, hogy megismerjük
Lengyelországnak ezt vagy azt a részét is. Vasárnap, a
nagy mise után indultunk, Oravkán, a Magyar Szentek
fatemplománál mindig megálltunk. Majd Wadowice
következett, ahol Szent II. János Pál keresztelési
helyét és szülőházát kerestük fel. Az éjszakát
Kalwaria Zebrzydowska-ban töltöttük, a reggeli szent-
mise után mentünk tovább Krakkóba. Esetleg felmen-
tünk a Wawelbe, de a belvárosba legtöbbször esetben
bementünk. Krakkóhoz közeledve már-már kerestük,
figyeltük, hogy hol vannak az Isteni Irgalom Bazilika
tornyai, oda mindig betértünk egy fohászra. Miután
átadták a II. János Pál Centrumot, természetesen az
is bekerült a felkeresett helyszínnek sorába. Püspök úr
nagyon szeretett olyanokat is magával vinni az útra,
akik még nem jártak Lengyelországban, hogy bemu-
tathassa nekik az országot, a lengyeleket és Szűzanya
tisztületüket. Ha új káplán került a Bazilikába, ki nem
hagyta volna, hogy el ne vigye őt is bemutatni a
Szűzanyának. Csak a papi közösség számára is
szervezett oda utakat. Visszatérve Krakkóhoz, az
Érseki Palotánál mindig elmesélte, hogy ott, az
udvaron találkozott először II. János Pál pápával,
amikor szentatya még krakkói érsek volt, s hogy ékes
orosz nyelven beszélgettek.

Częstochowában, ahogyan elfoglaltuk a szállást, első
utunk egyből a kegykápolnába vezetett, mert „anyá-
skáknak” be kellett köszönni, hogy megjöttünk. Atya
mindenben precíz és pontos volt, másnap reggel
korán, a Szűzanya ébresztésére időben a templomban
kellett lennünk. Számomra megrendítő élmény volt,
hogy püspök atya minden egyes alkalommal úgy élte
át a Szűzanya ébresztést, mintha az első ízben
történt volna. Igyekezett, ha tudott minél közelebb
kerülni a kegyoltárhoz és a kegyképhez, és amikor a
csengőt meghúzták, megszólaltak a fanfárok, és min-
denki térdre borult, atya zokogásban tört ki.

Mielőtt a Fekete Madonna kegykép másolata a
Szent István Bazilikába érkezett, meglepetésként
felvettem egy CD lemezre a częstochowai fanfárok
hangját. Amikor az ünnepi, fogadó szentmisén a
bevonuláskor felhangzottak ezek a dallamok, püspök
úr könnyei is megeredtek a kaputól az oltárig tartó
úton. Ő ugyan nem szerette a meglepetéseket,
mindenről szeretett előre tudni, de ez nagyon jól
esett neki.

Częstochowában az „ébresztés” után szentmisét
mutattunk be, majd felkerestünk egy elérhető
távolságban lévő, új látnivalót. Visszafelé betértünk az
Érseki Székesegyházba, ahol mindig valamilyen újdón-
ságot tapasztaltunk. Püspök úr sok ötletet onnan
gyűjtött össze, melyeket itt, a Bazilikában meg is
valósított. Szerintem ő ilyen szemmel is látogatta
Lengyelországot. Az utolsó délután már csak a
Szűzanyáé volt, amit egyénileg vagy a szentségi
kápolnában vagy a Szűzanya oltáránál, avagy a bazi-
likában töltöttünk. Püspök atya itt kaphatott sze-
rintem választ bizonyos dolgaira, s mint mondtam,
szinte kicserélődve jött haza.

- A Szent István Bazilika évek óta nagyon fontos szerepet
tölt be a magyarországi lengyelek életében, mert számos
ünnepi alkalmának helyszíne, munkatársai pedig
közreműködői az eseményeknek. Mit gondol, mi volt e jó
kapcsolat mozgatórugója?

- A Szent Aldalbert mise már Snell püspök úr
elődjének idejében vált gyakorlattá, majd szerintem a
korábbi lengyel szószóló, dr. Csúcs Lászlóné, Halina
szerepe, aki nagyon jó kapcsolatba került püspök
atyával és velem is. Akkortól új kapcsolatok
születtek, bővültek a programok. Atya nagyon örült
neki, hogy maga a Bazilika, a Szűzanya révén is, egy
kapocs lehet a lengyelek és magyarok között, s a
lengyel-magyar barátságot ez az intézmény is
erősítheti.

- A Bazilikában lengyel kötődéseket számos tárgy is
képvisei. Utójára Szent II. János Pál pápa szobra lett
felállítva az épületben. Jól értesültem, hogy ez az alkotás
Snell püspök úr személyes ajándéka?

- Igen, így van. Még amikor a częstochowai Szűzanya
képe megérkezett hozzánk, az a papi bejáró mellett,
egy szoborfülkében lett elhelyezve. Majd, miután a
volt Szent Jób kápolnát felújították, a kegykép oda
került át, és azóta ezt a kápolnát Mária-kápolnának
nevezzük. Szerintem Atyában már akkor megfogal-
mazódott a terv, hogy II. János Pál tiszteletére egy
szobrot készíttet a saját költségére. A múlt évben,
Szentatya születésének 100-ik évfordulójára készült
el, s a kegykép régi helyére állította fel. Az évforduló
reggelén püspök úr megszentelte és átadta a szobrot
– a pandémia miatt sajnos csak zárt körben, de a
Bonum TV közvetítette a felszentelést. Orbán Viktor
miniszterelnök úr értesült az eseményről, és még
aznap délután megkoszorúzta a szobrot.

- Titkár úr személy szerint püspök atya mely tulajdon-
ságát tisztelte a legjobban?

- Magát egészen az embert! Szinte atyai szeretettel
gondoskodott a rábízottakról. Mindenki felé szeretet-
tel fordult, de emellett tudott dorgálni és morgolódni
is. Azonban tudtuk, hogy ez hozzá tartozott ahhoz,
hogy minket valami jóra neveljen.

- Püspök úr fájdalmas elvesztése után is reménykedhet a
lengyel közösség abban, hogy továbbra is fennmaradhat
jó kapcsolat a Szent István Bazilikával?

- Jelen pillanatban még nincs a Bazilikának új
vezetője, Horváth Zoltán esperes plébános atyát
bízták meg ideiglenesen a vezetői feladatokkal. Én is
reménykedem a további jó kapcsolatban, és nem-
régiben, püspök úr gyászmiséje után – amely már
nyilvános volt – a Szent Adalbert Egyesület vezetőjét
is biztosítottam arról, hogy amit csak lehet,
megteszek ezért, és remélhetőleg az itt szolgáló
atyák is követik majd a példánkat.

Sárközi Edit

Fot. www.bazylika.hu

„PRAWDZIWY PRZYJACIEL”

Halina Csúcs Lászlóné wspomina biskupa Snella

Pani Halina Csúcs Lászlóné, zasłużona działaczka Polonii na Węgrzech, pierwszy rzecznik narodowości polskiej w Zgromadzeniu Narodowym Węgier (Lengyel nemzetiségi szűszóló), w latach 2014-2018, a obecnie przewodnicząca Samorządu Polskiego XXI dzielnicy Budapesztu, wspomina wieloletnią współpracę oraz znajomość z księdzem biskupem György Snellem.

„Księdza biskupa Györgya Snella poznałam w 2011 roku, gdy było

Matki Boskiej Częstochowskiej w Wiedniu, ta uroczystość bardzo się mi podobała. Jak wróciłam, pierwszy telefon, jaki wykonałam, był do biskupa Snella, ponieważ znałam, że najwyższy czas, by dokonać takiej koronacji w Budapeszcie. Biskup powiedział, że uzyska wszystkie pozwolenia, za które odpowiada bazylika, a jeżeli my znajdziemy środki na koronę, zrobimy to w równie uroczysty sposób. I rzeczywiście udało się. Była bardzo

biskup Snell uznał, że chciałby mieć jeszcze krew Papieża. Udało się ją zdobyć przez Kraków. Plan był taki, że jedno relikwie będą w Kaplicy Matki Boskiej Częstochowskiej, a drugie w Kaplicy Św. Jana Pawła II. Pamiętam, że po jednej z wizyt w Częstochowie zauważyłam, że Matka Boska ma piękną ramę i podobna przydałaby się w Budapeszcie. Tę inwestycję częściowo sfinansowaliśmy, we współpracy z Częstochową. Tamtejszy artysta zrobił ramę. Nie jest jeszcze założona, ponieważ biskup Snell planował, że pod tym obrazem zrobi postument na relikwie, ale tego niestety już nie udało się mu zrealizować. Dzięki zezwoleniom



wiadomo, że Jasna Góra podaruje nam bardzo cenną kopię obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej (A częstochowai Fekete Madonna) i zastanawialiśmy się wraz z księdzem Gergő Bese, gdzie można by ją umieścić. Właśnie on miał propozycję, żeby to była bazylika Św. Stefana. Zaproponował to biskupowi Snellowi, który z owacją przyjął ten pomysł. Wprowadzenie obrazu nastąpiło w uroczystym orszaku, który szedł od parlamentu do bazyliki.

I w taki sposób Matka Boska Częstochowska znalazła się w bazylice. Biskup Snell był wielkim czcicielem Czarnej Madonny, regularnie jeździł do Częstochowy, przeważnie z asystentem, to były osobiste wizyty. Miał kontakt z o. Marianem Waligórą OSPPE, który był przeorem klasztoru Paulinów, a który także bywał na Węgrzech. Mieliśmy różne uroczystości, z tej okazji także Msze Święte. Wystarczył jeden telefon, jedna prośba i biskup Snell w godny sposób przyjmował nas. Moja sympatia względem jego osoby wzmogła się jeszcze bardziej, po tym, jak dowiedziałam się, że wybudował obok bazyliki Kaplicę św. Jana Pawła II. W 2017 roku byłam natomiast na koronacji

piękna uroczystość koronacji, która odbyła się z udziałem najwyższych władz kościelnych i państwowych. Wzięli w niej udział m.in. węgierski prymas, przewodniczący Zgromadzenia Narodowego Węgier, marszałek Senatu Polski, przedstawiciel premiera Węgier oraz licznie zgromadzona Polonia. Z czasem pojawił się temat miejsca, gdzie powinien być umieszczony wizerunek Czarnej Madonny w bazylice, gdyż wtedy znajdował się w pewnego rodzaju przedsionku. Dla biskupa Snella było to odpowiednie miejsce, ponieważ jak wchodził do bazyliki, to mógł wpierw przywitać się z Matką Bożą. Nam jednak wydawało się, że to nie jest aż tak dostojne miejsce. Po pewnym czasie, choć biskup sam nic nie powiedział, jego asystent oświadczył nam, że wkrótce Matka Boska Częstochowska będzie mieć własną kaplicę. Została umieszczona tam, gdzie przedtem znajdowała się relikwia i skarb narodu węgierskiego, Prawica Świętego Stefana. Następnym marzeniem biskupa Snella było zdobycie relikwii św. Jana Pawła II. Pierwsze relikwie otrzymaliśmy od księdza arcybiskupa Mieczysława Mokrzyckiego ze Lwowa, to był włos. Za jakiś czas

władz i naszej współpracy, biskup Snell mógł zrealizować wiele projektów i dzięki temu dziś znajdujemy wiele śladów polsko-węgierskiej przyjaźni w bazylice. Biskup Snell był wielkim, najprawdziwszym i najszczerzym przyjacielem Polaków. Zapamiętam go jako człowieka skromnego, życzliwego dla ludzi, prawdziwego pasterza. Poza tym dla mnie osobiście również był wielkim przyjacielem, ponieważ ochrzcił mojego najmłodszego wnuka i z tej okazji urządził bardzo miłe przyjęcie w sali maryjnej. Uważałam go za członka rodziny, kiedy zmienialiśmy mieszkanie, umawialiśmy się na odwiedziny, tylko wtedy wybuchła pandemia. Wiem, że chciał tu przyjechać, ale ta pandemia zabrała go i już tutaj nie przyjedzie, a może przyjedzie, tylko ja go widzieć nie będę”.

Materiał na podstawie wywiadu i zbiorów archiwalnych p. Haliny Csúcs Lászlóné, opublikowany i udostępniony za jej zgodą i przyzwoleniem, za co serdecznie dziękuję. Bóg zapłać!

Autor: Piotr W. Motyka, "Igen!" Blog
Polsko-Węgierski, BTO, RP 2021.
Fot: B.Pál, zbiory prywatne H.Csúcs

Polak z urodzenia, Węgier z wyboru

Ostatnie ziemskie pożegnanie ojca dr. Bogdana Adamczyka OFM Conv.

21 kwietnia w kościele p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Miskolcu odbyło się ostatnie ziemskie pożegnanie polskiego franciszkanina ojca dr. Bogdana Adamczyka OFM Conv.

Mszy przewodniczył jego współbrat o. Paweł Cebula, który odczytał list metropolity krakowskiego ks. arcybiskupa Marka Jędraszewskiego. Wśród gości m.in. obecni byli o. Wojciech Kulig - asystent generalny Prowincji Gdańskiej Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych, a także wikariusz prowincji o. Andrzej Lengenfeld. Z Rzymu przyjechał o. Tomáš Lesňák OFM Conv. generał minorytów. Ojca Bogdana Adamczyka żegnała przybyła z Polski rodzina, wśród nich dwaj bracia, a jeden z nich to ks. Jerzy Adamczyk proboszcz Parafii pw. Św. Jana Apostoła Ewangelisty w Zakopanem na Harendzie. Obecni byli węgierscy, słowaccy i polscy duchowni pracujący na Węgrzech. Polską Parafię Personalną na Węgrzech reprezentowała delegacja z proboszczem ks. Krzysztofem Grzelakiem SChr. i Misjonarką Chrystusa Króla s. Stanisławą Kwiręg, a Stowarzyszenie Katolików Polskich na Węgrzech p.w. św. Wojciecha, którego od 1997 roku był członkiem, Monika Molnár Sagun i Katarzyna Takácsné Kalińska.

Ojciec Bogdan Adamczyk OFM Conv. urodził się w Polsce w Limanowej. 15 lipca 1991 r. po ukończeniu studiów w seminarium w Krakowie przyjechał na Węgry, kontynuował studia teologiczne w seminarium diecezjalnym w Egerze.

Większość życia zakonnego spędził na Węgrzech, z którymi był duchowo bardzo związany - tu spełniał swoją życiową misję, a motto, które mu przewodziło, zapisane zostało na Jego obrazku prymitywnym: „Wyjdź z twojej ziemi rodzinnej i z domu twego ojca do kraju, który ci ukazę.” (Rdz 12, 1) i było streszczeniem życia Misjonarza, który poza granicami ojczyzny pełnił posługę duszpasterską. Był tam, gdzie poprzez pracę najlepiej mógł służyć darami, które otrzymał od Pana. Przesłanie to podczas mszy pożegnalnej przytoczył przybyły z Gdańska prowincjał o. Wojciech Kulig OFM Conv.

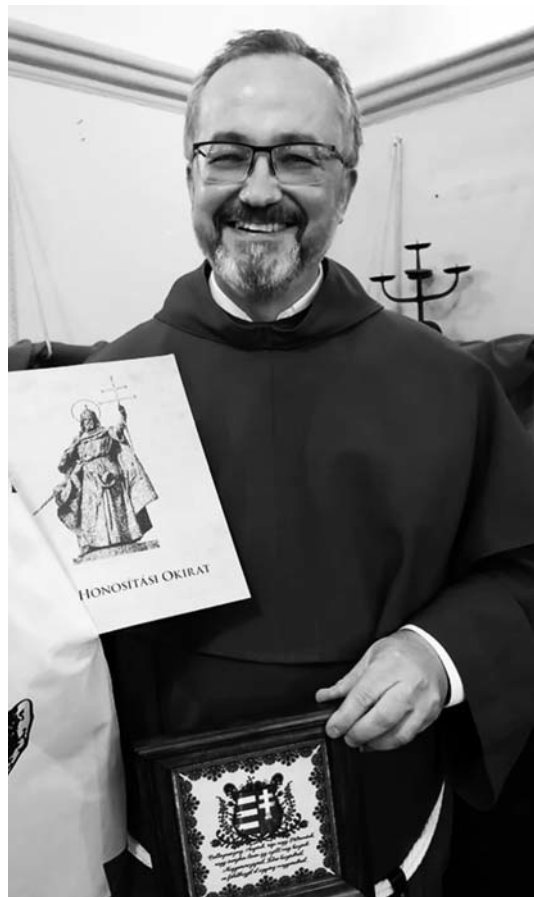
Ojciec Bogdan Adamczyk OFM Conv. odszedł do domu Ojca w Segedynie na Węgrzech w wieku 55 lat. Zabrała Go pandemia. Polak z urodzenia, Węgier z wyboru, który 30 lat pracował wśród węgierskich wiernych, przede wszystkim w Miskolcu i Segedynie, ale także na terenach obecnej Słowacji i Rumunii. 21 kwietnia 2021 r. spoczął w krypcie franciszkanów kościoła Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Miskolcu.

W dniach poprzedzających uroczystość pogrzebową w Miskolcu, która ze względu na warunki sanitarne związane z pandemią coronavirusa odbywała się w wąskim gronie, wierni podczas oddzielnych uroczystości

pożegnali o. Bogdana Adamczyka w Segedynie i w Miskolcu.

Wieczne odpoczywanie racz Mu dać Panie, a światłość wiekuista niechaj Mu świeci. Niech odpoczywa w pokoju wiecznym!

inf. wł. GP,
fot. M. Molnár, s. S. Kwiręg



Życie i działalność Wojciecha Topolińskiego

„Życie i działalność P. Wojciecha (Adalberto) Topolińskiego” – to owoc wieloletniej pracy naukowej o. Bogdana Adamczyka o życiu i działalności postulatora generalnego Zakonu Franciszkanów w latach 1935-1940. Książka ukazała się w 2019 roku staraniem węgierskiego wydawnictwa Szülöföld.

Książka składa się z trzech części: sporządzonego zgodnie z aktualną wiedzą zarysu biograficznego, sylwetek kandydatów na błogosławionych i świętych, których sprawy prowadził w charakterze postulatora o. Adalbert Topoliński, oraz z części dokumentalnej, zawierającej z jednej strony metrykę urodzenia, z drugiej zaś wszystkie wydobyte z archiwów europejskich i amerykańskich listy odnoszące się do drogi życiowej i działalności bohatera książki.

Z dokumentów tych dowiadujemy się m.in. jaką rolę odegrali w życiu o. Topolińskiego charyzmatyczni przywódcy Kościoła w Polsce, kardynałowie Adam Sapieha i August Hlond, jakie były jego związki z Węgrami i Niepokalanowem, z którego wywodził się późniejszy męczennik Oświęcimia, św. Maksymilian Maria Kolbe.

„Myślę, że historia życia o. Topolińskiego powinna być szczególnie interesująca dla nas, gdyż był członkiem polskiej prowincji, szczególnie związany z Pomorzem. Mam nadzieję, że prezentowana książka zwiększy naszą wiedzę o okolicznościach życia i męczenniczej śmierci P. Topolińskiego, nie tylko w naszej ojczyźnie, ale również poza jej granicami (...). Niech stanie się ona również dla nas impulsem do poznania pięknych kart naszej historii oraz martyrologii naszego narodu w czasie II wojny światowej” – powiedział niedługo po wydaniu książki jej autor o. Bogdan Adamczyk. Ojciec Topoliński prowadził procesy kanonizacyjne służ

służebnic polskich. Latem 1939 roku Topoliński wyjechał z Rzymu na Węgry, prawdopodobnie z misją zebrania dokumentów niezbędnych w procesie kanonizacyjnym prowadzonym przez Stolicę Apostolską. Tymczasem wybuchła wojna, w której odmetach przepadł bez śladu. Był on również postulatorem sprawy beatyfikacji Sługi Bożego o. Kelemena Dydaka, którego proces toczy się w Rzymie i prowincji węgierskiej już prawie 250 lat. Na temat wspomnianego procesu beatyfikacyjnego o. Bogdan kilka lat temu obronił rozprawę doktorską.



oprac. redakcja w oparciu o źródło: www.franciszkanie.pl

„Dwie kultury – dwa narody – jeden człowiek”

„Po to, żebym był rzeczywistym uczestnikiem świata kultury, potrzebna mi jest kultura drugiego człowieka. Nie mogę się ograniczać do tego, że pozwalam mu być odmiennym. Ale muszę w jakiś sposób wprowadzić jego kulturę, jego wartości i prawdę w sferę mojego własnego myślenia. (...) To nie tylko tolerowanie czegoś innego, ale także zrozumienie, że bez tego innego ja nie mogę być samym sobą.” Vladimir S. Biler

W samym sercu budapeszteńskiego śródmieścia, dokładnie na styku dzielnic Lipótváros i Belváros, wznosi się bazylika św. Stefana. Wejście do środka ukryte jest za monumentalnym portykiem, złożonym z masywnych, korynckich kolumn, podtrzymujących imponujący fronton. Po wejściu do świątyni wiernych wita piękna przestrzeń, wypełniona kolumnami, figurami, malowidłami i mozaikami.

To właśnie w tej przestrzeni, łączącej niebo z ziemią, sprawy Boże ze sprawami ludzkimi, polonia węgierska, której patronuje św. Władysław, kilkakrotnie przeżywała swoje święto. To z pewnością nie przypadek, bo właśnie tam znajdziemy znaki polsko-węgierskich związków. Obraz św. Wojciecha, św. Emeryka, figura św. Władysława i Ikona Matki Bożej Częstochowskiej, czy relikwie i pomnik św. Jana Pawła II, to tylko niektóre symbole odwiecznych związków. Podobnie jak w polskim kościele w X dzielnicy Budapesztu, gdzie będziemy świętować w tym roku, wchodzących witają piękne witraże z wizerunkami wspólnych świętych, a zwieńczeniem tego niezwykłego pochodu jest łuk nad prezbiterium z wizerunkiem Czarnej Madonny z wymownym napisem po polsku i po węgiersku „Pod Twoją obronę uciekamy się” / „Oltálmad alá futunk”.

Te zewnętrzne znaki, będące wytworem ludzkiego geniuszu, przypominają o wyjątkowej relacji między dwoma narodami, polskim i węgierskim. Jest to swoisty dialog pomiędzy różnymi kulturami.

Czy taki związek jest możliwy dzisiaj, czy wzajemne relacje bez szowinizmu, nacjonalizmu ale z zachowaniem odrębności i patriotyzmu są realne? Odpowiedzi na te pytania poszukajmy w nauczaniu św. Jana Pawła II.

„Gdy przyglądamy się całemu dziejom ludzkości, zdumiewa nas zawsze złożoność i różnorodność ludzkich kultur. Każda z nich odróżnia się od pozostałych swoją szczególną historią oraz ukształtowanymi przez nią cechami, które stanowią o jej jedyności i oryginalności. Przez kulturę człowiek wyraża w pełni samego siebie i swoją historię, zarówno na płaszczyźnie indywidualnej, jak i zbiorowej.

W większości przypadków kultury rozwijają się na określonych terytoriach, których elementy geograficzne, historyczne i etniczne splatają się w sposób oryginalny i niepowtarzalny. Ta «specyfika» każdej kultury odzwierciedla się mniej lub bardziej wyraziście w ludziach, którzy ją reprezentują, w nieustannym wzajemnym oddziaływaniu bodźców, którym podlegają poszczególne jednostki, oraz ich własnego wkładu, jaki wnoszą w swoją kulturę na miarę swoich zdolności i talentu. Tak czy inaczej, być człowiekiem znaczy zawsze żyć w określonej kulturze. Każdy człowiek jest ukształtowany przez kulturę, którą przyswaja sobie poprzez kontakt z rodziną i ludzkimi społecznościami, zdobywając wykształcenie i podlegając najróżniejszym wpływom środowiska, a także poprzez swą fundamentalną więź z terytorium, na którym żyje. W tej perspektywie dialog między kulturami, jawi się jako potrzeba wpisana w samą naturę

człowieka i kultury. Dialog pozwala dostrzec, że różnorodność jest bogactwem, i skłania umysły ludzi do wzajemnej akceptacji, prowadzącej do autentycznej współpracy, zgodnej z pierwotnym powołaniem całej ludzkiej rodziny do jedności. Dialog jest zatem znakomitym narzędziem budowania cywilizacji miłości i pokoju.”

(Jan Paweł II)

Dopowiedzenie:
Stanisław Sojka

„Tolerancja”

Dlaczego nie mówimy o tym, co nas boli otwarcie?
Budować ściany wokół siebie – marna sztuka
Wrażliwe słowo, czuły dotyk wystarczą
Czasami tylko tego pragnę, tego szukam

Na miły Bóg...

Życie nie tylko po to jest, by brać
Życie nie po to, by beczynn timerwać
I aby żyć siebie samego trzeba dać

Problemy twoje, moje, nasze boje, polityka
A przecież każdy włos jak nasze lata policzony
Kto jest bez winy niechaj pierwszy rzuci kamień, niech rzuci
Daleko raj, gdy na człowieka się zamykam
ks. Leszek Kryża SChr. Fot.: B. Pál



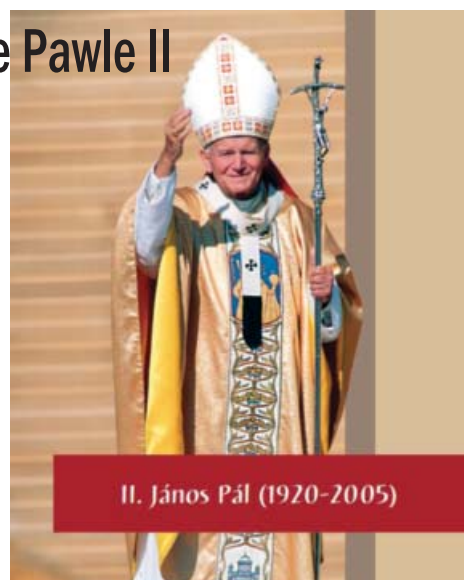
Węgierscy wierni otrzymali książeczkę o św. Janie Pawle II

W roku 2020 z okazji 100. rocznicy urodzin Jana Pawła II oraz 42. rocznicy jego wyboru na papieża, z inicjatywy Ambasady RP w Budapeszcie wierni w stolicy i kilku innych miastach węgierskich otrzymali książeczki z biografią Jana Pawła II w języku węgierskim, wydane przez Instytut Pamięci Narodowej. Akcja cieszyła się ogromnym zainteresowaniem, dlatego również w tym roku była ona kontynuowana w kolejnych miejscach: 16 maja br. w Sanktuarium Matki Bożej Wielkiej Pani Węgrów w Marianosztra – skąd w 1382 r. paulini dotarli na Jasną Górę, tworząc tam klasztor; 23 maja w budapeszteńskiej bazylice św. Stefana, w

kościół św. Kingi w Kungös – miejscu kultu i przechowywania relikwii Jana Pawła II, we wszystkich kościołach Veszprém – mieście partnerskim Tarnowa, w Debreczynie – gdzie w sierpniu br. planowane jest odsłonięcie pomnika Jana Pawła II, a także w katedrze w Győr, Kaposvár, Szombathely oraz w Göd, Galgahévíz, Balatonlelle i Balatonboglár.

W akcji popularyzowania postaci Jana Pawła II w Debreczynie wzięła udział Katarzyna Ratajczak-Sowa, kierownik Wydziału Polityczno-Ekonomicznego.

inf. źródło: Ambasada RP w Budapeszcie





„Największą radość dają dzieci...”

– rozmowa z nauczycielami
Ogólnokrajowej Szkoły Polskiej na
Węgrzech, dyrektor Anną Lang,
wicedyrektor Aliną Papiewską-
Csapó, nauczycielkami Barbarą
Virágh i Mają Wanot.

ABRA: Jesteśmy w Szkole Polskiej na Kőbányi przy Állomás utca 10, naprzeciwko mnie – wśród tortów i truskawek – cztery uroczne i sympatyczne panie. Wasza szkoła ma specyficzny charakter, różni się od tradycyjnych, normalnych szkół

podstawowych czy średnich. Na czym to polega i czym się wyróżnia?

Alina Papiewska-Csapó: Przede wszystkim chciałabym podkreślić, że nasza szkoła jest najzupełniej normalną szkołą, tylko o innym charakterze: jest ogólnokrajowa, jest uzupełniająca, czyli uczniowie przychodzą do nas raz w tygodniu po zajęciach w szkole węgierskiej na nasze zajęcia, które prowadzimy w tygodniu; dla młodszych dzieci (na prośbę rodziców) jest to koniec tygodnia, czyli sobota (w niedzielę zajęć nie mamy). Jest to szkoła polonijna, która wchodzi w skład węgierskiego systemu oświaty, pozwala to na umieszczanie ocen z języka polskiego na świadectwie węgierskim uczniów na prośbę rodzica. Zazwyczaj rodzice o to proszą, bo oceny zawsze podnoszą średnią świadectwa. Język polski jest wybierany na maturze zamiast innego języka obcego, przeważnie zastępuje język niemiecki.

Barbara Virágh: Dodam, że ta niezwykłość jest oczywista dla rodziców zapisujących do nas swoje dzieci, i dla tych, którzy znają naszą szkołę. A szkoła nasza jest nietypowa w skali europejskiej czy nawet światowej, bo mamy swoją centralę - nasz mózg i nasze serce - tutaj w Budapeszcie, ale też mamy swoje filie wszędzie tam w kraju, gdzie jest skupisko polonijne i da się założyć klasę. Według przepisów obecnie oznacza to 8 osób na klasę. Pani Ewa Rónay będąc w Parlamencie Europejskim, prezentowała ten niezwykle model szkoły, szkoły w rozproszeniu. Mamy podstawę programową, którą same sobie wypracowałyśmy, zatwierdzoną przez węgierskie Ministerstwo Zasobów Ludzkich, co umożliwia nam bardzo elastyczne jej stosowanie, jako że potrzeby naszych uczniów są bardzo zróżnicowane. I to właśnie uważam za wielką wartość, coś nie do przecenienia! Dzięki temu ci, którzy naprawdę dobrze władają językiem (a są tacy), mają możliwość niemalże takiego kształcenia jak w Polsce – nie jest to oczywiście norma, ale taka możliwość zostaje im tutaj stworzona. Są klasy, w których uczymy języka jako dziedziczonego, tutaj mamy rzecz jasna poziom wyższy, niż kiedy grupa zaczyna od zera. Staramy się w takich sytuacjach zawsze ułożyć mieszany i odpowiedni program. Naukę języka polskiego jako obcego wprowadzamy w przypadku bardzo słabej lub zerowej znajomości języka polskiego, zarówno w podstawówce, jak i gimnazjum – po prostu zaczynamy od zera, dostosowując materiał do wieku i możliwości uczniów. Podsumowując, jeśli chodzi o kształcenie: mamy kształcenie literackie i językowe, odpowiednio dostosowane do poziomu i charakteru nauczania oraz nauczanie języka polskiego jako obcego. Ukończyliśmy studia podyplomowe, które przygotowały nas do nauczania języka polskiego jako obcego i jesteśmy przygotowane do takiego nauczania. Na studia podyplomowe wyjeżdżałyśmy na Uniwersytet Śląski, tam też się odbywały praktyki, zdarzało się, że gościliśmy wykładowców także i u siebie, w Budapeszcie. Jeśli chodzi o podręczniki, na szczęście obecnie jest ich spory wybór; kiedy zaczynałyśmy, było dużo skromniej i sama układałam ćwiczenia.

ABRA: Wracając do rozproszenia i oddziałów szkoły. Wiadomo, że w komitacie Borsod-Abaúj-Zemplén, konkretnie w Derenku mamy ślady polskiego osadnictwa, była tu osada zamieszkiwana przez górali z pogranicza Spisza i Podhala. Co się dzieje dziś z polonią zamieszkującą te okolice, bliższe i dalsze tereny? Czy na przykład macie swój oddział w Miskolcu?

Barbara Virágh: Niestety, tam jeszcze nie udało nam się stworzyć oddziału, choć niedawno ktoś z nami się łączył on-line. Akurat mam zajęcia pozaszkolne w formie kółka polonistycznego w Miskolcu, łączę się on-line w każdą sobotę z przemiłymi i bardzo zdolnymi dziećmi.

ABRA: Wasza szkoła jest też punktem egzaminów ECL (Europejskiego Konsorcjum na Rzecz Certyfikatu Osiągnięć w Językach Współczesnych)...

Alina Papiewska-Csapó: Tak, już od paru ładnych lat jesteśmy takim punktem, przyjmujemy egzaminy dwa razy do roku. Jest to okres grudniowy i kwietniowy, i trzeba przyznać, że wiele osób się do nas zgłasza. Mogę się pochwalić, że

częściowo nasi uczniowie również, którzy zdają nie tylko maturę z języka polskiego, ale także egzamin ECL, i to najwyższego stopnia, czyli C1 – uczniom przekłada się to na punkty i często pomaga w dostaniu się na studia.

ABRA: W waszych materiałach o instytucji podkreślacie, że szkoła tutejsza ma charakter „rodzinny”. Jak to rozumiecie?

Barbara Virágh: Przede wszystkim atmosfera jest tak świetna, że się z przyjemnością przychodzi do szkoły, bez żadnego stresu. Nasza koleżanka, Lucyna, która jest nauczycielką, a także znanym wizytatorem szkolnym i widuje różne napięcia w szkołach, kręciła głową z podziwu i kiedyś mi powiedziała, że nie zdaje sobie sprawy, jakie mamy szczęście, że u nas jest zupełnie jak w rodzinie... Otóż chcę Ci powiedzieć, że właśnie bardzo dobrze zdaję sobie z tego sprawę!

ABRA... Ta bezstresowość...

Barbara Virágh:... no po prostu emanuje... (śmiech) i myślę, że rodzice przychodzący do nas też tego doświadczają. W dodatku oni się polubili, pozaprzyjaźniali i można na nich liczyć w różnych sytuacjach. Mamy bardzo dużo programów pozaszkolnych, w których biorą rzecz jasna udział także i oni. Jeśli chodzi o programy, konkursy uczniowskie, jest ich dużo, ponadto z Wrocławiem i z Warszawą mamy taką stałą wymianę partnerską.

Maja Wanot: Chciałam tylko dodać na temat rodzinnej atmosfery: do zespołu dołączyłam dobre półtora roku temu i ponieważ z powodu pandemii zajęcia były on-line, tak naprawdę mogłyśmy się poznać z dziewczynami i Panią Dyrektorką we wrześniu, i naprawdę jestem bardzo mile zaskoczona tutejszą atmosferą. Kiedy tu przychodzę, to nigdy nie czuję tak naprawdę, że przychodzę do pracy.

ABRA: A jakie jest Waszym zdaniem najważniejsze zadanie nauczyciela, pedagoga tu i teraz?

Maja Wanot: Jako mama, która ma swoje dzieci w węgierskich szkołach, przede wszystkim chcę ich nauczyć samodzielnego myślenia i tego, żeby byli kreatywni, żeby dobrze się czuli w swojej skórze. W momencie, kiedy jest to zapewnione, że wszyscy razem się dobrze czujemy, tworząc szczęśliwą wspólnotę, to sądzę, że możemy góry przenosić.

Barbara Virágh: Oczywiście, musisz ich kształcić, musi być przyrost wiedzy, trzeba dobrać do tego odpowiednie metody, różnie to bywa. Bardzo ważne, że działamy w duchu polskości, obchodzimy wszystkie ważne święta ludowe i narodowe. Mając w swoim programie elementy historii i geografii staramy się, żeby lekcje historii były czymś żywym, żeby oddziaływać na emocje – na pewno nie jest celem „odwalanie” akademii.

Anna Lang: Moim zdaniem najważniejsze jest to, że szkoła to nie jest tylko miejsce, do którego dziecko sobie przyjdzie, a potem wróci po południu do domu, wyuczysz się regułek od do. Uważam, że nasza szkoła to prostu jedno z centrum polskości w Budapeszcie i to jest dla nas wszystkich najważniejsze: żeby nie tylko nauczyć dzieci języka polskiego, ale żeby one poznały drugą ojczyznę, i żeby miały do swojej tożsamości podejście emocjonalne a nie książkowe.

Alina Papiewska-Csapó: Tak, zgadzam się. Chciałabym dodać, że to dotyczy oczywiście nie tylko Budapesztu, ale naszych wszystkich oddziałów od Göd, Gödöllő, Szentendre, poprzez Debreczyn i Pécs, aż do Csór i Veszprém. Uczę w Budapeszcie, gdzie jest nas dużo, ale mam klasę także w Szentendre, czyli na prowincji, gdzie nauczycielka to jest taka ostoja, właściwie wszystko się wokół niej dzieje – bo rodzice się spotykają, a to na mszy, a to przy składaniu wieniec pod pomnikiem papieża, który tam mamy. Przez tę łączność nauczyciela z dziećmi, nauczyciela z rodzicami, tworzymy społeczność, która bije tę polskością, w końcu czym innym ma być (śmiech).

Anna Lang: Wracając do charakteru rodzinnego: szkoła jest nie tylko dla dzieci, do nas przychodzą przecież mamy. Dla nich to świetna okazja, żeby raz w tygodniu się spotkać, posiedzieć sobie przy kawie, bo dbamy o to, żeby rodzice mieli takie warunki, i wtedy wszystkie żale, problemy, kłopoty zawsze sobie ogadają, ulży im (śmiech), dzieci w tym czasie się uczą – przyjemne z pożytecznym. Na organizowane imprezy staramy się zapraszać także rodziców; założyliśmy Radę Rodziców, żeby nas wspierali, żeby po prostu uczestniczyli w życiu szkoły, żeby mogli współdecydować. Istotne jest to, co podkreślała także Maja: to są dzieci polonijne, które mieszkają na Węgrzech – one nie pojadą do Anglii, nie pojadą do Polski, one będą żyć tutaj. Te dzieci w naszej szkole zawiązują ze sobą przyjaźnie już w pierwszej klasie i będą do przyjaźni na całe życie. To są młodzi, którzy przejmą po nas później pałeczkę – jeśli oni się nauczą współpracy, gry fair, itd., to ta Polonia na Węgrzech ma dużą przyszłość. Przynajmniej taką mam nadzieję.

ABRA: O ile dobrze wiem, w tym roku dużo się zmieniło w życiu szkoły...

Anna Lang: Na szczęście w tym roku (choć to się zaczęło jeszcze w roku 2020) wspólnie z organem założycielskim udało się znaleźć rozwiązanie, jak pomóc



Od lewej: A. Papiewska-Csapó, M. Wanot, A. Lang, B. Virágh

szkole rozwiązać problem pomieszczeń, ponieważ jest dużo klas i dużo dzieci, a w naszym budynku się nie mieścimy. Udało się to dzięki dobrej woli wszystkich: otrzymaliśmy budynek muzeum znajdujący się vis à vis budynku szkolnego, a muzeum przeprowadziło się na poddasze, które wcześniej było remontowane i przygotowywane dla potrzeb szkoły, jednak ze względów prawnych szkoła niestety nie mogła tego poddasza zająć. Bardzo się więc cieszymy, jest to dla nas duże wsparcie. Teraz przygotowujemy się do wielkiej przebudowy i mamy nadzieję, że od września ruszymy już w nowym budynku.

ABRA: Była mowa o „łączności”, przy której priorytet na pewno ma druga ojczyzna, czyli Polska. Czy w zeszłym roku udało się Wam wyjechać gdzieś do Polski i jakie macie plany na rok obecny?

Anna Lang: W ubiegłym roku nie udało nam się wyjechać do Polski z wiadomych przyczyn. Od kiedy jestem dyrektorem nawiązaliśmy współpracę ze szkołą podstawową we Wrocławiu i kontakty w Polsce umożliwiły nam dotarcie do różnego rodzaju fajnych inicjatyw, które w Polsce narodziły się dla Polonii. Zgłosiliśmy się do programu „Rodzina polonijna” i dzięki temu my, jak i szkoła we Wrocławiu, otrzymaliśmy źródła na współpracę i wymianę. Braliśmy dwukrotnie udział w tym programie, wyjeżdżaliśmy na obozy językowe do Wrocławia w przerwach jesiennych. W zeszłym roku ten wyjazd się nie odbył, sytuacja jest jaka jest. W tym momencie niestety nie jestem optymistką, i choć w tym roku chętnie pojechalibyśmy do Wrocławia, nie wiem, czy polskie przepisy na to pozwolą. Braliśmy także udział w Olimpiadach Kreatywności we Wrocławiu – to się łatwo mówi „braliśmy udział”, bo było to wielkim wysiłkiem dla każdego z nas; szkolili nas na trenera kreatywności, potem założyliśmy w szkole dwie drużyny i przygotowaliśmy się do wyjazdu na Olimpiadę. To był tok przygotowań trwający pół roku, ale praca była owocna, na ostatniej Olimpiadzie zajęliśmy bodajże czwarte miejsce. Byli też uczestnicy z Turcji, ze Stanów Zjednoczonych.

Barbara Virágh: Mamy też powód do dumy, mianowicie Stowarzyszenie Wspólnota Polska uznała, że możemy zaoferować pomoc metodyczno-dydaktyczną nauczycielom z ościennych krajów i stworzyliśmy lokalny ośrodek metodyczny (LOM), który działa: regularnie odbywają się wykłady i warsztaty, które my organizujemy i na których jesteśmy osobami prowadzącymi.

ABRA: No, bardzo dużo się dzieje u Was w szkole...

Anna Lang: Gdy nie było pandemii, wpadaliśmy z jednej imprezy w drugą, wiąże się to z ogromną logistyką. Zawsze też bierzemy pod uwagę, komu Sejm poświęca dany rok; jak był rok Marii Curie-Skłodowskiej mieliśmy świetne warsztaty chemiczne – dzieci poznały życie i działalność Skłodowskiej, jednocześnie mogły wziąć udział w tych warsztatach chemicznych, które prowadził pan profesor z Rzeszowa wraz z doktorantami. Zwycięzcy konkursu o życiu polskiej noblistki mogli pojechać do Paryża śladami Marii Skłodowskiej, dzięki też współpracy liderów ośrodków metody-

cznych.

Alina Papiewska-Csapó: Każda sroccka swój ogonek chwali, więc wspomnę o naszym udziale w programie Erasmus+. Był to projekt organizowany wspólnie z Litwą i Polską. Nasze dzieci wyjechały i do Polski, i na Litwę. Tam mieszkaliśmy w domu gościnnym tamtejszej Polonii „Pan Tadeusz”. To było ogromne przeżycie, nie tylko moim zdaniem. Tym razem zabrały się z nami starsze dzieciaki. Mieliśmy dzięki temu w Warszawie styczność z dziećmi ze szkoły im. św. Stanisława Kostki, która przyjmuje dzieci ze Wschodu (np. z Białorusi, Kazachstanu, Ukrainy), często potomków repatriantów, więźniów politycznych. Niesamowite dzieciaki, niebawale zmotywowane, gorliwe, ciekawe świata, otwarte.

Anna Lang: Chciałabym jeszcze wrócić do tego, co Alina mówiła wcześniej o oddziałach: właściwie ich rozwój możemy zawdzięczać tylko nauczycielom, którzy tam uczą i działają. To jest olbrzymi wkład pracy. To nie jest tylko, że tak powiem, odstawianie pańszczyzny i tych paru lekcji, to jest pasja, wielkie zaangażowanie.

Alina Papiewska-Csapó: I nie zapominajmy, że nie tylko polskość uczymy w szkole, ale uczymy właśnie tej naszej historycznej przyjaźni polsko-węgierskiej...

ABRA: Sądzę, że przyjaźnie zawierają się przede wszystkim między ludźmi, a nie narodami czy przymiotnikami; jakie macie osobiste doznania, czy macie dużo węgierskich przyjaciół i jak w ogóle odbieracie Węgrów...?

Alina Papiewska-Csapó: Odbieramy ich bardzo dobrze, ze względu na to, że naszymi mężami są Węgrzy, i oni też bardzo dobrze nas odbierają. To jest obojętna sympatia.

Maja Wanot: Zauważyłam, że mamy bardzo podobne poczucie humoru...

Barbara Virágh: ... i umiłowanie wolności i ojczyzny, nie każdy naród tak ma.

ABRA: A Waszym zdaniem, co jest takim największym wyzwaniem w fachu nauczyciela, w pracy pedagoga?

Alina Papiewska-Csapó: Sądzę, że to zawsze zależy od danej grupy dzieci i, jak Pani Dyrektor wspomniała, praca w szkole i w oddziałach to nie tylko praca pedagogiczna; trzeba znaleźć odpowiednie miejsce, trzeba się umówić a potem dogadać z dyrektorem danej szkoły, która zechce przyjąć polską klasę. Trzeba po prostu umieć się poznać, dogadać i polubić. Najważniejsze jest, żeby o nas, o Polakach wiedzieli, że tu jesteśmy, żeby nas widziano i to pozytywnie. Bardzo dużo nam pomaga fakt, że w większych miastach mamy też polskie samorządy narodowościowe, które nas wspierają. Myślę, że taką pracą organiczną i trochę romantycznym zapalem bardzo dużo można zrobić.

Barbara Virágh: Najważniejsze chyba, żeby tu żyjący Polacy się nie wynaradawiali, wtedy chyba wszystko będzie dobrze.

Maja Wanot: Zanim przyszedłam do tutejszej szkoły, uczyłam wcześniej języka angielskiego, i jak zaczęłam tutaj pracę, raptem poczułam ulgę i ogromną radość, że mogę uczyć w języku ojczystym... Popatrzcie, tylko w polskim języku mamy wyrażenie język „ojczysty”, a nie macierzysty. Wracając do pytania, trzeba po prostu lubić to, co robisz, żeby to ci sprawiało przyjemność, wtedy poradzisz sobie też z wyzwaniami.

ABRA: A co w tym pasjonującym zawodzie, poza spełnieniem, sprawia Wam największą radość?

Anna Lang: Dzieci... Największą radość dają dzieci! Właśnie dzisiaj znalazłam pewien mail, który napisały dzieci z mojej klasy, gdy byłam chora, a w nim rysunek zrobiony przez nich z takimi wielkimi serduszkami i pozdrowieniami... Albo jak dziecko pamięta, że pochodzę z Rzeszowa i narysuje mi herb Rzeszowa – one po prostu są największą pociechą.

Alina Papiewska-Csapó: Chciałam jeszcze dodać, że Pani Ania uczy młodsze klasy, ja uczę starsze, i miałam takie przypadki, kiedy absolwenci – stare konie – po prostu przychodzili do mnie, odwiedzali mnie na lekcji; no tak miło. Ale i fakt, że oni razem też się spotykają, trzymają się razem, utrzymują ze sobą kontakty – to są przyjaźnie na całe życie, i oby tak zostało.

ABRA: Jak widzicie przyszłość waszej szkoły, czego byście pragnęły, czego sobie życzyły?

Anna Lang: Zawsze mamy plany, pomysły, dzięki Bogu na razie mamy finanse, na szczęście zdrowie. Czekamy, żeby minęły wszystkie fale, żebyśmy po prostu wrócili do jako takiej normalności, bo ta obecna sytuacja – która wymęczyła także i dzieci – strasznie nas ogranicza.

Alina Papiewska-Csapó: Robiliśmy, co mogliśmy, bardzo dużo się nauczyliśmy od początków trybu on-line, nie zliczę przez ile kursów przeszliśmy, coraz lepiej nam idą te zajęcia prowadzone zdalnie, ale lekcji na żywo nie da się zastąpić, nie ukrywamy.

Maja Wanot: Tak, zajęcia on-line mają pewne zalety, ale jak najbardziej trzeba podkreślić, że sam proces nauczania jest zbudowany na bezpośredniej, personalnej relacji i tego się nie da wsadzić w komputer.

ABRA: Niech się więc Wam powodzi jak najlepiej! Życzę Wam i całej szkole powrotu do normalności i samych sukcesów!

Spisał: ABRA



Nap felé szárnyaló madarak

2021. április 22-én ünnepelte volna 90. születésnapját Trojan Marian Józef grafikusművész. A művészről és az emberről beszélgettem Trojan Márta művészet-történésszel.

22 kwietnia 2021 r. skończyłby 90 lat Marian Józef Trojan artysta grafik. O artyście i o tym jakim był człowiekiem rozmawiałam z Martą Trojan historykiem sztuki.

Trojan Tünde: Emlékszel arra, hogy mikor rajzoltál először olyat, amit Apunak is megmutattál?

Trojan Márta: Arra már pontosan nem emlékszem, hogy melyik rajzomat mutattam meg neki először, viszont határozott emlékeim vannak arról, hogy gyönyörű szép papírokat kaptam tőle a rajzoláshoz. Fantasztikus tapintásuk volt, olyan barázdált felületűek voltak. Emlékszem, hogy egyszer egy ilyen papírra filctollal rajzoltam egy aranyeső-ágot az udvarunkon. Aztán valahogy lassan elkezdett esni az eső, és néhány csepp ráesett a „művemre”, ezáltal elmosódtak a rajzom körvonalai, és kissé impresszionisztikus hatású „alkotás” született. Mikor Apu meglátta a rajzomat, azt mondta, hogy a víz és én csodálatos dolgot hoztunk létre. Jutalmul paszpartuval (karton kerettel) látta el a kis művet. Igen, általában mindig paszpartut kaptak azok a dolgaim, melyek tetszettek neki. Én pedig nagyon boldog voltam, hogy rajzaimat úgy kezeli, mint a felnőttek műveit.

T.T.: Abban megegyezhetünk, hogy nem volt egy tipikus apuka, aki állatkertbe, kirándulásra, szánkózásra vitt minket...

T.M.: Valóban, az állatkertes, szánkózós „feladatokat” a család nőtagjaira bízta. Szerintem azért, mert úgy érezte, hogy ehhez ők sokkal jobban értenek. Nagyon fontos volt számára, hogy már egészen kicsi korunktól kezdve Lengyelország jelen legyen az életünkben. Ezért aztán minden nyáron elvitte a családot szülővárosába, Przemyślbe. Megmutatta a helyi érdekességeket, elvitt bennünket múzeumba, zenés színházi előadásokra, s mivel szinte mindenhol rengeteg barátja volt, nagyon különös helyekre sikerült eljutnunk.

T.T.: Hogyan döntötte el, hogy később művészettörténetet tanulj?

T.M.: Szerettem meglesni, ahogy Apu elkészít egy-egy metszetet, ezen kívül rengeteg színes albumunk volt otthon, melyekben különböző korok festészeti és építészeti alkotásait mutatták be. Örömmel forgattam ezeket a könyveket, melyeknek - XXI. századi szemmel nézve nem éppen tökéletes - reprodukcióira mind a mai napig emlékszem. Talán így kezdődött... Aztán tíz éves koromban egy nyári tábor alkalmával elvitt bennünket Krakóba, és megmutatták a Jagelló Egyetem patinás épületét, a Collegium Maiust. Mindig is valami különlegessel szerettem volna foglalkozni, úgyhogy a gimnázium elvégzése után már nem is volt kérdés, hogy merre induljak el.

T.T.: Apu a művészetekben a középkort preferálta, végül te is ilyen témában írtad a diplomamunkádat. Inspirált?

T.M.: Tulajdonképpen erre nem is gondoltam. Persze, otthon rengeteget beszélgettünk a

középkorról. Nagyon élveztem, mikor Apu lelkesen arról beszélt, hogy mennyi korszakalkotó dolog köthető ezekhez a századokhoz. Őt főként az építészet érdekelt, írt is egy tanulmányt az egri várban fellelhető mesterjelekről. Én azonban, azt hiszem, ettől függetlenül találtam rá a középkori táblaképfestészetre. Egyetemi tanulmányaim során teljesen lenyűgözött a kora középkori alkotások egyszerűsége, őszintesége illetve a késő gótikus művek líraisága és mély emberi drámával telített expresszivitása.

T.T.: Szerinted mi a jellemzője a Trojan-grafikáknak?

T.M.: Ezt nehéz megfogalmazni néhány mondatban. Fa- és linómetszetei esetében mindenekelőtt a mesterségbeli tudást emelném ki, a mérnöki pontossággal megjelölt architektúra-ábrázolást, és remek portré-ábrázoló képességét. Fantasztikus tehetsége volt ahhoz, hogy egy hivatalos portréból valódi, a sorsát elfogadó és a létezés törvényei iránt alázattal viseltető embert jelenítsen meg. Így alkotta meg számos lengyel és magyar történelmi személyiség, író, zeneszerző nagy hatású portréját. Jóval szabadabb, kötetlenebb formai és kompozíciós megoldásokat alkalmazott monotípiáin; itt gyakran szinte csupán néhány vonal, felt használatával drámai erejű művek jöttek létre. Különösen közel

állnak hozzám a Nap felé szárnyaló madarakat ábrázoló, lírai hatású monotípiái.

T.T.: És jött a nagy szerelem, az ex libris... Ebben egyesült a könyv, annak tulajdonosa és a grafika iránti tisztelete és elköteleződése.

T.M.: Számára az ex libris-készítés nem munka volt, hanem sokkal inkább kellemes időtöltés, szórakozás. Élete során számtalan kisgrafikát készített családtagoknak, barátoknak, ismerősöknek, intézményeknek és magyarországi lengyel szervezetnek. Egyszer egy újságíró megkérdezte tőle, hogy miért kedveli annyira az ex libris műfajt. Mire ő azt mondta, hogy azért szeret ex librist készíteni, mert ez egyrészt hozzáférhető a nagyközönség számára, másrészt viszont lehetőséget ad arra, hogy a grafikákba beleszöjje saját jelképrendszerét, a lapokon feltűnő madár, nap és növényi motívumokat. Ezek a szimbólumok valóban nagyon gyakran előfordulnak munkáin. Én is sokszor kaptam tőle ex librist gyakran csak „úgy”, mindenféle alkalom nélkül. Egyszer a születésnapomra készített egy csodaszép metszetet, amelyen apró százszorszépek dekoratív csokrák helyezte el az ex libris feliratot, és még a csillagjegyem szimbólumát is feltüntette a virágok mellett.

T.T.: Mikor és hol rendeztél először kiállítást a műveiből?

T.M.: Hát, ez egész későn következett be, Apu ugyanis nem szívesen engedte át másnak a szervezés jogát, és a kiállításokat illetően mindig volt egy saját koncepciója, és ehhez általában ragaszkodott. Talán könnyebb lenne arra felelnem, hogy mikor nyitottam meg kiállítását először. 2000 őszén Mátrafüredre, az Erdészeti

Szakközépiskolába kapott meghívást, hogy mutassa be a „„Hőseink” - Magyarok és lengyelek az 1848/49-es szabadságharcban» és a „Magyar millennium egy lengyel szemével” című sorozatok egy-egy darabját. Na, ekkor kérdezte meg először, hogy nem lenne-e kedvem megnyitni a tárlatot. Igazán boldog voltam, de azért egy kicsit tartottam tőle, hogyan fogja majd értékelni a mondandómat. A megnyitó után rám mosolygott, és azt mondta, hogy már valódi művészettörténész vagyok, mert olyan dolgokat találtam ki, amelyekre ő soha egy pillanatig sem gondolt alkotás közben. Visszatérve a kérdéshez, az első kiállítás, amelyet teljes egészében én rendeztem a műveiből, az a 80. születésnapja alkalmából bemutatott „Egy arc a fák között” című tárlat volt az Országos Idegennyelvű Könyvtárban.

T.T.: Milyen szempontok vezérelnek?

T.M.: Mivel általában retrospektív kiállításokat szoktam rendezni a műveiből, ezért természetesen az elsődleges szempont, hogy olyan munkákat válasszak ki, melyekkel több oldalról is be lehet mutatni a munkásságát, illetve azt az ívet, melyet pályája során bejárta. Igyekszem bemutatni a technikai sokszínűséget, a változatos

témaválasztást, és főként azokat az alkotásokat, melyek a két nép - a magyar és a lengyel - közös történelmének, kulturális kapcsolatainak állítanak emléket.

T.T.: A füzesabonyi házban mindenhol képek vettek, vesznek körül, Apu alkotásai, de más művek is. Ezt tartottuk normálisnak.

T.M.: Reggel, amikor kinyitottam szemem, mindig elégedetten nézegettem a falakon függő szépeket. Apu képeit rögtön kiszúrtam, és végtelenül boldog voltam, ha valami új metszet került ki a szoba falára a műhelyéből. De imádtam a többi képet is. Persze, akkor természetes volt, hogy van egy hatalmas, kissé fura kecskét ábrázoló grafikánk, aminek olyan a teste, mintha huza-lokból lenne megalkotva. Aztán alatta meg volt egy gyönyörű grafika, melyen rendkívül aprólkosan kidolgozott angyal-alak állt egy igazán szép tájkép előtt, amint kézen fogva vezet egy férfit. Akkor még nem tudtam, hogy ki az a Jerzy Panek, akinek a barátságára rendkívül büszke volt Apu, és azt sem tudtam, hogy a XVII. századi Hollandiában ügyes mesterek rézkarcokat készítettek Tiziano festményei alapján. Azt hiszem, hogy ezek a mindennapos élmények is hozzájárultak ahhoz, hogy később a

művészettörténetet válasszam.

T.T.: Fel tudsz idézni egy számodra fontos emléket vele kapcsolatban?

T.M.: Nagyon sok emléket őrzök magamban vele kapcsolatban. Például jól emlékszem arra, hogy nagyon szeretett főzni, és főleg a lengyel konyhat népszerűsítette otthon. Ha kicsit pihenni akart, akkor hozzákezdett lengyeles zöldséglevest, vagy „plackit” készíteni. Még most is látom a szemeim előtt, ahogyan a répát, hagymát és zellert ugyanazzal a precizitással aprítja fel, mint ahogyan a fadúcba belevéste a grafikai kompozícióit. A másik emlékem Apu ajándékozási kedvéhez kötődik. Néha annyi dolga volt, hogy véletlenül elfeledkezett a családtagok születésnapjáról, és igazából nem is szeretett ilyen direkt módon ajándékozni. Ha viszont külföldön járt, akkor mindig meglepett bennünket valamivel. Még egészen kicsi voltam, amikor Lengyelországból a reggeli vonattal érkezett meg, mire felébredtem, két szoba, a heverők, sőt, még a szőnyegek is telis tele voltak ajándékokkal: ékszerekkel, lengyel népművészeti tárgyakkal, kifestőkkel, halvával. Olyan volt minden, mint az Ezeregyéjszakában. Nagyon szép emlék...

Fot.: Pádár Sándor



intelektualnego oddziaływania na los Polski i Europy Środkowej” – czytamy na stronie Instytutu Ordo Iuris, na którego pracownikach będzie bazować kadra uczelni. Rektorem Collegium Intermarium został dr Tymoteusz Zych, wiceszef Ordo Iuris. Jak poinformował na swojej stronie wśród wykładowców uczelni są również rektor Uniwersytetu Macieja Korwina w Budapeszcie Andras Lanczi, francuski teoretyk prawa Gregor Puppincz, chorwacki myśliciel i parlamentarzysta Stephen Bartulica oraz sędziowie polskiego Naczelnego Sądu Administracyjnego i sądów powszechnych, a także doświadczeni prawnicy praktycy. – Collegium Intermarium powstało jako odpowiedź na coraz głębszy kryzys życia

Nowa uczelnia łącząca naukowców Europy Środkowej - Collegium Intermarium

W październiku ruszą zajęcia w Collegium Intermarium. Pierwsza uczelnia zarejestrowana w Polsce po wielkiej reformie szkolnictwa wyższego ma integrować środowiska akademickie krajów Europy Środkowej i kształcić elity państw Międzymorza. Flagowym kierunkiem prowadzonym przez uczelnię mają być studia prawnicze.

„Wspólnie z naszymi Darczyńcami i Przyjaciółmi możemy jednak zaoferować młodemu pokoleniu zupełnie inny poziom edukacji, oparty o rzeczywiste umiłowanie prawdy i służbę na rzecz dobra wspólnego. Projekt, o którym Państwu piszemy, może powołać do istnienia najważniejszy ośrodek

akademickiego. Odwołuje się do klasycznego rozumienia uniwersytetu, który powinien być przestrzenią wolnej debaty i odważnego poszukiwania prawdy. Każdy student będzie się uczył w systemie tutoringu, pod opieką doświadczonego mentora – pracownika naukowego z Polski lub zagranicy. Przenosimy na grunt krajowy najlepsze rozwiązania w zakresie organizacji studiów i badań naukowych, od lat znane choćby w Stanach Zjednoczonych – podkreśla Tymoteusz Zych, rektor Collegium Intermarium.

Poza studiami prawniczymi uruchomiony zostanie też pierwszy w Europie środkowej program anglojęzycznych studiów podyplomowych LL.M. poświęcony

problematyce praw człowieka oraz wiele programów specjalistycznych studiów podyplomowych adresowanych do doświadczonych prawników, poświęconych m.in. zagadnieniom nowych technik dowodowych, negocjacji umownych i zamówień publicznych. Collegium Intermarium będzie prowadzić również podyplomowe studia na takich kierunkach jak zarządzanie organizacjami pozarządowymi, polityka rodzinna w samorządzie. Uczelnia przygotowała również program studiów z retoryki i kultury skierowanych do uczestników życia publicznego. Wzorem uniwersytetów anglosaskich, uczelnia przewiduje szeroki program stypendialny, który ma pozwolić na zwolnienie wybitnych studentów z opłat za studia.

Międzynarodowa konferencja inaugurująca powstanie uczelni odbędzie się 28 maja z udziałem polskiego wicepremiera prof. Piotra Glińskiego, ministra edukacji i nauki dr. hab. Przemysława Czarnka, ministra sprawiedliwości Węgier Judit Vargi oraz byłego prezydenta i premiera Czech Vaclava Klause. Jak zapowiada Ordo Iuris w uroczystości mają też zabrać głos prezes węgierskiego Trybunału Konstytucyjnego Tamás Sulyok, członkini brytyjskiej Izby Lordów Lady Caroline Cox, doradczyni prawna papieża Jana Pawła II księżna Ingrid Detter de Lupis Frankopan, wieloletni sędzia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu Francisco Javier Borrego Borrego, socjolog prof. Andrzej Zybortowicz oraz autor głośniejszej „Opcji Benedykta” Rod Dreher.

inf. za „Kurier Plus”, Fot.: Paweł Supernak / PAP

„Atlas Wyszehradzki” – cenna publikacja w 30. rocznicę powstania Grupy Wyszehradzkiej



W lutym bieżącego roku miała swoją premierę wyjątkowa publikacja – „Atlas Wyszehradzki”, który został wydany przez Instytut Współpracy Polsko-Węgierskiej im. Wacława Felczaka oraz przez Polskie Towarzystwo Geograficzne. Redaktorami tomu są Przemysław Śleszyński i Konrad Czapiewski.

„Atlas Wyszehradzki” to licząca ponad 300 stron monografia poświęcona czterem krajom tworzącym Grupę Wyszehradzką – Czechom, Polsce, Słowacji i Węgrom. W przedmowie redakcji i Wętom. W przedmowie redakcji: „Głównym celem opracowania jest ukazanie różnorodności czynników decydujących o rozwoju tego obszaru, jak też próba kompleksowego opisu geograficznego zjawisk i procesów, będących efektem splotu historycznych i współczesnych uwarunkowań rozwojowych” (s. 12). Jednocześnie Śleszyński i Czapiewski wskazują na poszczególne cele, które przyświecały im podczas tworzenia „Atlasu Wyszehradzkiego”: cel naukowy, edukacyjny, społeczno-polityczny i społeczno-ekonomiczny. Publikacja składa się z 50 rozdziałów, których autorami są przede wszystkim polscy naukowcy zajmujący się geografią, gospodarką przestrzenną, naukami przyrodniczymi i

studiami regionalnymi. Konstrukcja „Atlasu” została logicznie przemyślana – najpierw można zapoznać się z zagadnieniami natury ogólnej, dotyczącymi geografii poszczególnych krajów. Kolejną grupę tematyczną tworzą artykuły poświęcone problematyce ochrony środowiska w wymiarze lokalnym i ponadnarodowym, a następnie analizowane są kwestie społeczne i gospodarcze. Istotne miejsce zajmują również pionierskie analizy odnoszące się do rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Warto podkreślić,

iż wydanie „Atlasu Wyszehradzkiego” poprzedziły dwa ważne wydarzenia: Jubileusz Stulecia Polskiego Towarzystwa Geograficznego (1918-2018) oraz Rok Polskiej Geografii (2018). Sfinansowania całego przedsięwzięcia podjął się Instytut Współpracy Polsko-Węgierskiej im. Wacława Felczaka, a redaktorzy tomu szczególnie podkreślają pomoc dyrektora Instytutu, pana prof. M. Szymanowskiego. Monografię honorowym patronatem objął premier Mateusz Morawiecki.

Publikacja ma szansę zaistnieć nie tylko w Polsce, ale także na świecie, ponieważ wszystkie artykuły zostały przetłumaczone również na język angielski. Poszczególne artykuły zawierają wiele map oraz tabel, opracowanych w sposób szczegółowy i precyzyjny. Już po pobieżnym przestudiowaniu map i zestawień danych będzie jasne, iż publikacja ta jest wynikiem tytanicznej pracy całego zespołu specjalistów. Czytelnik dostaje tym samym doskonałe narzędzie do symultanicznego poznawania całej Grupy Wyszehradzkiej.

„Atlas Wyszehradzki” to nie tylko opracowanie mające na celu zebranie informacji o geografii czy ekonomii, ważne miejsce zajmują również rozdziały poświęcone dziedzictwu kulturowemu, religii czy strukturze wyznaniowej poszczególnych państw. Autorzy reagują również na trudne wyzwania

współczesnych czasów – w publikacji znajduje się np. rozdział poświęcony pandemii COVID-19.

Artykuły napisane zostały w sposób przystępny i konkretny, a walory naukowe monografii nie są do podważenia. Na pewno warto zapoznać się z umieszczonymi na końcu książki głównymi źródłami danych (s. 288-291) oraz z literaturą i źródłami uzupełniającymi (s. 292-297). Publikacja została wydana w sposób niezwykle staranny, a metoda graficznego przedstawienia danych zachęca do dalszej lektury.

Publikacja „Atlas Wyszehradzki” stanowi kompendium wiedzy na temat geografii i ekonomii krajów Grupy Wyszehradzkiej i powinna znaleźć się w podręcznej bibliotece każdego zainteresowanego teraźniejszością i przyszłością Grupy Wyszehradzkiej. Monografia pozwala w sposób kompleksowy zrozumieć specyfikę naszego regionu. Jej lektura stanowi doskonały bodziec do poznawania krajów tak bliskich Polsce jak Węgry, Czechy i Słowacja. Jest to nie tylko źródło popularno-naukowe, ale może stanowić również doskonałą inspirację do dalszych badań naszego regionu.

Chyba najlepszym podsumowaniem znaczenia tej publikacji są słowa Macieja Szymanowskiego, dyrektora Instytutu Współpracy Polsko-Węgierskiej im. Wacława Felczaka, który posłużył się metaforą rzeki: „Choć nie jesteśmy w stanie przewidzieć przyszłości, w tym przyszłości współpracy wyszehradzkiej, możemy być świadomi, w jakim kierunku zmierza proces, który sami zresztą współtworzymy. Jakże cennym jest posiadanie dokładnej mapy, dysponowanie obiektywną wiedzą na temat rzeki, w której jako Polacy, Czesi, Słowacy i Węgrzy właśnie brodzimy. Jak bogate w wodę są źródła tej rzeki? Czy znamy najważniejsze sposoby korzystania z jej zasobów? Dokąd mogą doprowadzić nas jej nurty? Jakich inwestycji i działań rzeka wymaga?” (s. 7). Na wiele z tych pytań możemy znaleźć odpowiedź właśnie w „Atlasie Wyszehradzkim”.

Agnieszka Janiec-Nyitrai

„Atlas Wyszehradzki”, red. Przemysław Śleszyński i Konrad Czapiewski, Warszawa: Instytut Współpracy Polsko-Węgierskiej im. Wacława Felczaka, Polskie Towarzystwo Geograficzne, 2021.

W labiryncie przemian, pośpiechu i strachu

Dawno, dawno temu, w krainie mojego dzieciństwa, żyło mi się całkiem spokojnie, choć w wielkiej nieświadomości rzeczywistych warunków życia jakie panowały wokół mnie, a także poza moją krainą.

Raz w roku, przed Świętami Bożego Narodzenia, jako dzieci, dostawaliśmy pod choinkę po jednej pomarańczy i wówczas myślałam, że podobnie jest na całym świecie. Chodziliśmy do lasu na grzyby i jagody (zwane w niektórych rejonach borówkami), w małych grupkach z rodzeństwem lub rówieśnikami z podstawówki, bez obstawy rodziców i bez zegarków (o telefonach wtedy nie było w ogóle mowy). Sami musieliśmy decydować, kiedy wrócić do domu – niekoniecznie z pełnymi koszykami, ale obowiązkowo z czarnymi od jagód językami. Wracaliśmy przed zmrokiem, kiedy głód dawał o sobie znać. Nikt nas nie sprawdzał, jak się sprawujemy, czy nam się aby nie dzieje krzywda i czy w ogóle żyjemy. Na pierwszych stronach gazet oglądaliśmy z reguły uśmiechnięte twarze dostojników państwowych, a informacje o przestępstwach i katastrofach umieszczane były na innych stronach, których chyba nie przeglądałam. Czyli gazety nas nie straszyły, a telewizja jeszcze wówczas nie była powszechna. Przeżywaliśmy historie z książek dla dzieci, których bohaterowie często chorowali lub nawet umierali (np. „W piwnicznej izbie” i „Jaś nie doczekał” Konopnickiej, „Dziewczynka z zapalkami” Andersena, czy „Chłopcy z placu broni” Molnara), a sama naprawdę bardzo się bałam okładki książki „Dziad i baba” Krąszewskiego, na której widniała śmierć z kosą. Pamiętam, schowałam tę książkę głęboko do szafy pod bieliznę, żeby mnie ta kostucha nie straszyła.

Co naprawdę dzieje się obecnie na świecie, trudno powiedzieć, chociaż różnie reagujemy na to, co nam serwują media. Nie zawsze potrafimy odróżnić ziarno od plew, ponieważ dużo jest wszędzie plew... Dobrze przynajmniej, że mamy wciąż jeszcze dostęp do alternatywnych źródeł informacji, dzięki którym wybieramy i akceptujemy te wiadomości, które według naszych przekonań, intuicji i odczuć są bardziej wiarygodne. Dużą rolę w przekazach medialnych odgrywa strach: przed chorobą, wypadkami, stratami finansowymi, ośmieszeniem, czy nawet śmiercią. Jest to skuteczny środek działania instytucji ubezpieczeniowych, banków, biur nieruchomości i innych.

Prawie wszyscy mamy obecnie telefony komórkowe, dzięki którym możemy łatwo i szybko dowiedzieć się, co nowego na świecie i co dzieje się u naszych bliskich i znajomych. Jednocześnie jesteśmy niewolnikami tych

urządzeń, bez których niektórzy nie mogą się obejść. Ostatnio czyściłam mój telefon ze „śmieci” i ponieważ właśnie wchodzi w życie zmiany w regu-

laminie oraz nowa aktualizacja prywatności, poważnie zastanawiałam się, czy aplikacja WhatsApp jest mi potrzebna. „Będziesz mogła załatwiać sprawy szybciej w porównaniu z telefonem lub email” – kusił nowy zapis. Jakie załatwianie spraw? I po co SZYBCIEJ????! Dokąd mam się śpieszyć, czy mnie ktoś goni? „ŚPIESZ SIĘ POWOLI”, to moja dewiza!

Postanowiłam zrezygnować z WhatsApp. Właśnie wysłałam za wiadomienia w tej sprawie do moich znajomych i od razu dostałam sporo pytań „dlaczego?”, oraz rad, co powinnam alternatywnie w tej sytuacji zrobić... Na razie nic nie zrobię i nie szukam alternatyw. Po prostu chcę używać mniej multimediów. Inny dylemat: Skype versus Zoom... Do celów prywatnych, na emeryturze, wystarcza mi Skype. Rozumiem, że ludzie pracy mogą potrzebować programu Zoom do komunikowania się, jeśli np. pracują z domu, a dla innych z kolei niezbędny jest Facebook... Ja jednak nie używam Facebooka.

Z moich czasów studenckich (lata 70.) pamiętam jedno z powiedzonek niezjadłego już wówczas aforysty i poety, Stanisława Jerzego Leca: „Należy żyć przez kalke, by w razie zniknięcia mieć dowód istnienia”. O kalkach młodzi ludzie dziś chyba nie mają pojęcia, ponieważ dawno wyszły z użycia, natomiast obecnie coraz trudniej jest zniknąć w tłumie lub przemieścić się incognito z jednego miejsca na drugie... Kiedy jadę autobusem czy pociągiem, odbijam przy wejściu i wyjściu plastikową kartę „go card”, która jest zarejestrowana na moje nazwisko. Kiedy wchodzę do kawiarni czy restauracji (o ile akurat nie obowiązuje w danym rejonie covidowy „lockdown”, czyli zamknięcie), rejestruję się przy pomocy mojego smartfona za pomocą aplikacji rządu stanowego „Check in Qld”, która od maja br. jest obowiązkowa w obiektach w całym stanie. Każdej jednostce gastronomicznej w Queensland grozi kara do 6 miesięcy więzienia za uchylenie się od używania „Check in Qld” do rejestracji odwiedzających te lokale klientów.

Kiedy granice między stanami Queensland i Nową Południową Walią były kontrolowane z uwagi na przypadki zachorowań na Covid 19, przejeżdżając z jednego stanu do drugiego, należało okazywać przepustki imienne (Queensland Border Declaration Pass) załatwiane przez Internet, przyczepiając je do przedniej szyby samochodu.

Oswajamy się z nowymi przepisami i wymaganiami, które zwłaszcza dla starszych osób mogą być dość kłopotliwe. Sama również zaliczam się do seniorów, ale na



szczęście jeszcze jako tako nadążam za postępem, choć czasem bronię się przed nim dopóki mogę. Mimo wszystko jednak nie daję się „wpuścić w maliny”, jak mawialiśmy za młodu, lub zastraszyć. Nie wabią mnie nowe „zabawki”, bez których mogę się spokojnie obejść. Wysoko cenię święty spokój.

Jestem pod wrażeniem francuskiej piosenki – protestu „Dancer Encore” (Tańczycy znów), którą właśnie usłyszałam w Internecie pod adresem:

<https://www.youtube.com/watch?v=GN5B27zT29Y>. Mottem tego poruszającego utworu jest stwierdzenie: „La peur de la mort n'empêche pas de mourir mais elle empêche de vivre” – „Strach przed śmiercią nie zapobiega umieraniu, ale uniemożliwia życie”. Covid 19 wciąż jeszcze sieje strach i spustoszenie na świecie, a świat w tym czasie zmienia się jak w kalejdoskopie. Cieszę się, że mogę jeszcze być jego obserwatorem, choć w tych zmianach już aktywnie nie uczestniczę. Pozostawiam to zadanie młodym, zdolnym, kreatywnym, ambitnym i odważnym, którzy mają otwarte umysły i serca, i którzy chcą żyć i dać żyć innym, oddychać wolnością i tańczyć.

*jestem z pokolenia
karmionego
tragiczną literaturą
Janków Muzykantów
i bohaterów ze wschodu
a wrogów z zachodu*

*dziś nie mam
nikomu nic za złe*

*jednak nie umiem
śmiać się zbyt głośno
ani płakać zbyt długo*

*bo nie ma czystej radości
ani smutku co nie przemija*

Maria Agoston, Brisbane, Australia



Z życia stowarzyszenia

Rozmowa Joanny Kowalskiej z Márią Dávid prowadzącą kurs języka węgierskiego w PSK im. J.Bema na Węgrzech

– Opanowanie dwóch odmian czasowników: koniugacji określonej i nieokreślonej. O ile w zdaniu jest określony przedmiot (dopełnienie), stosować trzeba określoną koniugację, a trudność tkwi w tym, że przedmiot często jest niewidoczny, tylko końcówka czasownika świadczy o ukrytym w zdaniu przedmiocie. W wielu przypadkach dosłowne przetłumaczenie na polski takich zdań nie jest możliwe, zawsze trzeba dodawać przedmiot. Co do wymowy, potrzebne są systematyczne ćwiczenia, a to często jest pomijane. W języku polskim nie ma pewnych głosek, na przykład „ty” (zmiękzone t), lub „gy” (zmiękzone d). Prawidłowej wymowy niektórych głosek występujących obok siebie trzeba się po prostu nauczyć, tak jak na przykład w słowach



Polacy mieszkający na Węgrzech często borykają się z barierą komunikacyjną. Pokutuje powszechne przekonanie, że język węgierski jest trudny, niemal nie do opanowania, co często zniechęca do nauki. Ci odważni, którzy zdecydowali się podjąć rękawicę, uczą się od znajomych i rodziny lub na kursach dla obcokrajowców i korzystają z dostępnych, bardzo nielicznych materiałów do nauki dedykowanych dla Polaków. Z pomocną dłońią w tej nierównej walce wyszło naprzeciw Polskie Stowarzyszenie Kulturalne im. J. Bema na Węgrzech, organizując kurs języka dla początkujących (i nie tylko). Od kilku miesięcy dwa razy w tygodniu odbywają się lekcje w małych grupach,

gdzie spotykają się online zarówno studenci zaczynający przygodę z językiem węgierskim, jak i weterani, którzy szlifują swoje umiejętności językowe. W miłej atmosferze pani Mária Dávid, wieloletnia wykładowczyni języka węgierskiego na Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz w Instytucie im. Balassiego w Budapeszcie, przekazuje tę wiedzę tajemną i udowadnia, że może nie taki diabeł straszny, jak go malują. O tym, co sprawia Polakom największe trudności, opowiedziała w krótkim wywiadzie sama pani Mária.

– Co jest dla Polaków najtrudniejsze w nauce języka węgierskiego?

„szabadság” (wolność), gdzie „d+s” wymawia się jak przedłużone polskie „cz”; nagminnie źle wymawiane słowo „utca” (ulica), gdzie poprawna wymowa to „ucca”; lub też „egészség” (zdrowie), gdzie „ssz” (s+sz) wymawia się jak polskie przedłużone „sz”. Nie wspominając o tym, że przy winie Polacy i Węgrzy nadal się spierają, kto przekreśli wymowę „s” i „sz”! Chyba większy problem stanowią głoski, które są podobne, a jednak inaczej wymawiane w obu językach. Najlepszym, bo i najtrudniejszym dla Polaków, przykładem są głoski „a” oraz „o”. Polskie „o” w wymowie jest dużo bliższe węgierskiemu „a”, niż węgierskiemu „o”. To prowadzi czasem

do zabawnych błędów i nieporozumień: „holnap – halnap” (jutro – dzień rybny). Nie bez znaczenia jest też długość wymawianych głosek, jak na przykład przy odmianie słowa „fizetni” (płacić), jest różnica, kiedy ktoś mówi „fizetek” (ja płacę), a „fizettek” (wy płacicie). Przy tym należy pamiętać, że w słowie „fizettek” mamy jedną, długą głoskę, a nie rozdzielone od siebie „t+t”.

Sporą trudność stanowi również poprawna intonacja, która dla Polaków jest zupełnie nienaturalna. Zwłaszcza w przypadku pytań, gdzie intonacja pytań otwartych jest opadająca, natomiast dla pytań z odpowiedzią „tak” lub „nie” intonacja jest neutralna aż do przedostatniej sylaby, kiedy to mocno wznosi się i opada na ostatniej sylabie.

– Co jeszcze, oprócz dwóch koniugacji i wymowy, sprawia nam trudności?

– Pod względem gramatyki, sporo czasu zajmuje Polakom przedstawienie się na inny sposób myślenia. Węgierscy nobliści zawsze podkreślają rolę języka węgierskiego w ich sukcesie, ponieważ jest to język, który wymusza myślenie od ogółu do szczegółu. Widać to nawet

w formie zapisu daty: najpierw rok, potem miesiąc i na końcu dzień, czy nawet jak się przedstawiamy: najpierw nazwisko, następnie imię.

W odróżnieniu od polskiego język węgierski jest językiem aglutynacyjnym. Aglutynacja polega na stosowaniu różnego rodzaju afiksów, określających funkcję wyrazu w wypowiedzeniu. Na przykład: Polak powie „z moimi przyjaciółmi”, Węgier natomiast doklei „moi” a potem „z” na koniec wyrazu: „barátaimmal”. Inaczej też konstruuje się zdania – szyk wyrazów jest inny niż w języku polskim. Dużą rolę ma czasownik i jego położenie w zdaniu. W zależności od tego, w którym miejscu czasownik się znajduje oraz od tego, czy jest rozdzielony przedrostkiem od czasownika (na przykład „bemegey” i „megey be” – wchodzi) ważna jest inna część zdania, zawsze znajdująca się przed czasownikiem, co dla Polaków nie jest takie oczywiste. Sporą trudnością jest też użycie przedimków „a/az” oraz „egy”, które nie występują w języku polskim. Nauczyć się też trzeba na pamięć, a nie jest to wcale proste, rekcji czasownika, czyli poznać związki rządu, to znaczy

jaki przypadek dany czasownik narzuca, dla przykładu „przeszkadzać komuś” to „zavar valakit”, co w wolnym tłumaczeniu brzmiałoby „przeszkadzać kogoś”.

– Jak więc obejść te trudności i nauczyć się dobrze mówić po węgiersku?

– Przede wszystkim poprzez kulturę. Wiersze, piosenki, zwłaszcza piosenki ludowe, zawierają w sobie wszystkie te struktury. Czasem wystarczy tylko posłuchać, nawet bez zrozumienia, żeby się osłuchać i zawsze w głowie coś zostaje. To pomaga też się zmotywować i czerpać z nauki radość.

x x x

Od redakcji: powyższy tekst przesłany nam przez prezesa PSK im. Bema zamieszczamy w wersji oryginalnej. Jak nas poinformowała Autorka zgodziła się kontynuować wywiad, więc jest to cz. I materiału poświęconego kursowi języka węgierskiego online w naszym stowarzyszeniu. Zdjęcie wykonane przez PSK im.J.Bema.

Odeszły za zawsze

Ze smutkiem informujemy, że w ostatnim czasie odeszły trzy osoby blisko związane z naszym stowarzyszeniem. Niech na długo pozostaną w naszej pamięci!

Erika Bakonyi

Wśród interesujących się polskimi kontaktami chyba nie ma takiej osoby, która by nie знаła Eriki Bakonyi, dyrektor budapeszteńskiego Polskiego Przedstawicielstwa Turystycznego. Wspaniała ambasador polskiej turystyki i orędownik spraw polskich na Węgrzech, oddana Przyjaciółka całej węgierskiej Polonii, a w szczególności PSK im. J.Bema na Węgrzech odeszła na zawsze 27 lutego 2021 r. w Budapeszcie, w wieku 77 lat.



Zawsze życzliwa, służąca pomocą i radą w organizowaniu prezentacji turystycznych walorów Polski na Węgrzech, dni polskich, festynów i festiwali. W 2008 roku wyróżniona została przez Ogólnokrajowy Samorząd Polski nagrodą „Za Zasługi dla Węgierskiej Polonii”. Erika doskonale знаła język polski. Urodziła się Węgierką ale całe swoje dorosłe życie poświęciła Polsce i znała ją jak mało kto. Pokój Jej duszy!

Anna Németh

25 marca 2021 r. w Győr odeszła, Anna Németh – wieloletnia przewodnicząca PSK im. Jana III Sobieskiego w Győr, współzałożycielka Chóru „Akord”, członkini PSK im. J.Bema, nauczycielka j. polskiego, tłumaczka, osoba bardzo oddana sprawom polskim na Węgrzech. W 2016 r. prezydent Polski odznaczył ją Złotym Krzyżem Zasługi RP, a w 2020 r. odebrała nagrodę władz miasta Győr przyznaną „Za Zasługi dla Narodowości”. Była także laureatką przyznanego przez OSP w 2011 r. odznaczenia „Zasłużony dla węgierskiej Polonii”. Przeżyła 66 lat, zabrała ją pandemia. Rodzinie śp. Anny Németh w imieniu Polonii z Győr i naszym przekazujemy wyrazy współczucia.



Elżbieta Jezierska-Szabó

21 marca 2021 r. odeszła od nas nasza polonijna Koleżanka, Elżbieta Jezierska-Szabó - nauczycielka Ogólnokrajowej Szkoły Polskiej na Węgrzech, mieszkająca w Gödöllő, pokorna orędowniczka spraw polskich i lokalnych kontaktów polsko-węgierskich, członkini PSK im. J.Bema na Węgrzech i Stowarzyszenia Katolików Polskich p.w. św. Wojciecha. Ela przeżyła 74 lata. Zabrała ją pandemia. Rodzinie i Bliskim śp. Elżbiety Jezierskiej-Szabó składamy wyrazy współczucia. Wieczne odpoczywanie racz Jej dać Panie!



Ambasada Rzeczypospolitej
Polskiej w Budapeszcie
1068 Budapest,
Városligeti fasor 16.
tel.: 413-8200

Wydział Konsularny i Polonii
Ambasady RP w Budapeszcie
1068 Budapest,
Városligeti fasor 16.
budapeszt.amb.wk@msz.gov.pl
tel.: 413-8206 i 413-8208

Ogólnokrajowy Samorząd
Polski na Węgrzech
1102 Budapest, Állomás u. 10.
tel.: 261-1798
email: olko@polonia.hu
www.lengyelonkormanyzat.hu

Stożeczny Samorząd Polski
1054 Budapest, Akadémia u. 1-3.
tel.: 332-1979 fax: 302-5116

Polska Parafia Personalna
na Węgrzech
1103 Budapest, Óhegy u. 11.
tel.: 431-8413
www.parafiabudapest.republika.p

Polskie Stowarzyszenie Kulturalne
im. J. Bema na Węgrzech i Oddział
POKO

1051 Budapest, Nádor u. 34. II. p.
tel.: 311-0216
email: bem@bem.hu
www.bem.hu

Stowarzyszenie Katolików Polskich
na Węgrzech pw. św. Wojciecha
Dom Polski i Oddział POKO
1103 Budapest, Óhegy u. 11.
tel.: 262-6908
e-mail :
adalbert@dombudapest.com
www.dombudapest.com

Ogólnokrajowa Szkoła Polska
na Węgrzech
1102 Budapest, Állomás u. 10.
tel./fax: 261-2748

Polski Instytut Badawczy
i Muzeum w Budapeszcie
1102 Budapest, Állomás u. 10.
tel./fax: 260-8023

Instytut Polski w Budapeszcie
1065 Budapest, Nagymező u. 15.
tel.: 505-4660

Szkoła Polska im. S. Petőfi
przy Ambasadzie RP w Budapeszcie
1025 Budapest, Törökvész út 15.
tel./fax: 326-8306

Polska Redakcja radiowa MTVA
1037 Budapest, Kunigunda útja 64
„Magazyn Polski” – emisja
w każdą sobotę (13.30-14.00)
fale średnie 873 i 1188 kHz
oraz z: www.mediaklikk.hu

Telewizyjny Magazyn „Rondo” MTVA
1037 Budapest, Kunigunda útja 64
www.mediaklikk.hu

Polonijna strona internetowa:
www.polonia.hu

INFORMACJE KONSULARNE

Sprawdzenie danych personalnych i korekta błędów

Wydział Konsularny i Polonii Ambasady RP w Budapeszcie zachęca obywateli polskich mieszkających na Węgrzech do sprawdzenia i ewentualnej korekty danych osobowych oraz uzyskania odpowiednich brakujących dokumentów.

Błędy w danych osobowych, brak umiejscowionych aktów stanu cywilnego, brak danych lub brak ważnych dokumentów mogą znacznie utrudnić np. uzyskanie renty lub emerytury za okres pracy w Polsce, realizacji spraw spadkowych i majątkowych itp.

Zachęcamy również do np. umiejscowienia aktów małżeństwa i urodzenia dzieci, rejestracji wyroku rozwodu w polskim sądzie, uzyskania aktualnych aktów stanu cywilnego itp. Przypominamy, że dowód osobisty wyrobić można tylko w Polsce, jednak osoby posiadające tzw. profil zaufany mogą wystąpić o dowód osobisty przez internet. Profil zaufany założyć można poprzez www.epuap.gov.pl, następnie konieczne jest potwierdzenie go w Wydziale Konsularnym i Polonii.

Wydział Konsularny i Polonii służy pomocą w sprawdzeniu danych i informacjami o ewentualnym dalszym postępowaniu. Informacji udzielamy pocztą elektroniczną (na adres budapest.amb.wk@msz.gov.pl) i telefonicznie (telefon: 0036 1 413 8206). Weryfikacja poprawności danych w posiadanych dokumentach możliwa jest podczas wizyty osobistej w naszym urzędzie.

Konsul RP w Budapeszcie



KROTOS w Indonezji



Tadeusz KROTOS z Polski (nasz kolega redakcyjny) otrzymał Certyfikat udziału w Międzynarodowym Konkursie na rysunek satyryczny SIDLEFEST - Semarang International Doodle Festival - Indonasia - 2021. Tematem konkursu był „Duch edukacji podczas pandemii COVID-19”. Gratulujemy! Redakcja GP/ fot. TK

Projekt jest finansowany przez Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach zadania publicznego dotyczącego pomocy Polonii i Polakom za granicą.



KANCELARIA PREZESA
RADY MINISTRÓW



STOWARZYSZENIE
„WSPÓLNOTA POLSKA”

Publikacja wyraża jedynie poglądy autorów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

GŁOS POLONII

Kwartalny dodatek miesięcznika

„POLONIA WĘGERSKA”

Pismo założone przez PSK im. J. Bema
na Węgrzech w 1987 r.

wspierane przez:

Rząd Węgier za pośrednictwem

Ogólnokrajowego Samorządu Polskiego
oraz Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”
ze środków Rządu RP.

A „Polonia Węgierska” negyedévi melléklete

Alapítva 1987-ben a magyarországi

Bem József Kulturális Egyesület által

Támogatóink:

Magyarország Kormánya

az Országos Lengyel Önkormányzat

közüvetítésével

valamint „Wspólnota Polska” Varsó

Wydawca:

Urząd Ogólnokrajowego Samorządu
Polskiego na Węgrzech

Kiadja:

az Országos Lengyel Önkormányzat Hivatala
Redaguje Kolegium w składzie / szerkesztik:

redaktor naczelna / főszerkesztő

BOŻENA BOGDAŃSKA-SZADAI

redaktor węgierski / magyar szerkesztő

ANDRÁS BENZA-ROMANOWSKI

ASZTALOS

sekretarz redakcji / olvasó szerkesztő

MAGDALENA RAJTAR-SZABÓ

redaktor graficzny / grafikai szerkesztő

DUKAY BARNA

stali współpracownicy / főmunkatársak

MARIA ÁGOSTON,

AGNIESZKA JANIEC NYITRAI,
TADEUSZ KROTOS, MOLNÁR IMRE

BARBARA PÁL, SÁRKÓZI EDIT,

TROJAN TÜNDE

Wpóltwórcy / Tiszteltbeli szerzőink:

JERZY KOCHANOWSKI

SZALAI ATTILA

Adres / szerkesztőség címe:

1051 Budapest, V. Nádor u. 34.,

Tel. + 36 1 3110216

e-mail: glospolonii@bem.hu

ISSN 1219-7998

SERIART

Nyomdaipari Stúdió Kft.